

# OOSTVLAAMSCH

Z  
A  
N  
T  
E  
N

Algemeen Tweemaandelijks Tijdschrift  
voor Volkskunde

Orgaan van de Koninklijke Bond  
der Oostvlaamse Volkskundigen  
en van de Dienst voor  
Volkskundige Enquêtes in Vlaanderen



13<sup>e</sup> Jaargang  
nr. 6 - 1968  
ov. - dec.

DRUK. V/H AD. HOSTE, N. V.

## UITGAVEN VAN DE BOND

Verkrijgbaar op het sekretariaat, Oscar de Gruyterstraat 36 Gent en op de bibliotheek : Kraanlei 41, Gent.

1. Oostvlaamse Zanten, nog voorradig tot zolang de voorraad strekt : 15e, 19e jg., 21e tot en met 31e jg., 33e tot en met 39e jg. tegen 150 F per jaargang. Van de jgg. 1-19 zijn nog enkele losse nummers beschikbaar tegen 50 F per nummer; van de latere jgg. tegen 55 F per nummer. Jaarboek 1945 (jg. 20) van de Bond der Oostvlaamse Folkloristen : 150 F (leden 100 F). Inhoudstafel op Oostvlaamse Zanten (Jg. 1 - Jg. XXV), door F. VAN ES : 50 F (leden 30 F). Idem II (Jg. XXVI - Jg. XXXV), door F. VAN ES : 40 F (leden 25 F).
2. Geïllustreerd Feestnummer (austumnr.) Prijs : 25 F (leden 15 F).
3. Survivances du Passé, door A. MARINUS (8 p.). Prijs : 12 F (leden 8 F).
4. Zur Entwicklungsgeschichte des Bauernhauses mit durchgezapften Ankerbalken, door J. SCHLEPENS (10 p.). Prijs : 15 F (leden 10 F)
5. Bijdrage tot de volkskunde van Moerzeke, door J. LAUREYS (50 p.). Prijs : 50 F (leden 32 F).
6. 2e Lustrumnummer 1930-1935. Prijs : 40 F (leden 24 F).
7. Dit is die Excellente Kronyke van de Brahmisten, (over het teelingspel) door Emile ANDELHOF. Prijs : 25 F (leden 15 F).
8. Waasch Sagenboek, door F. VAN ES. Prijs : 100 F (leden 60 F).
9. Het Curieus en Vermakelijk Namenboek, door Ein. ANDELHOF. Prijs : 25 F (leden 15 F).
10. Folklore en Onderwijs, door L. HOSTE. Prijs : 12 F (leden 8 F).
11. August Hendrickx, Vlaams Toneelschrijver herdacht met Bloemlezing uit zijn werken, door Fr. DE COSTER. Prijs : 25 F (leden 15 F).
12. Pastoor Constant Duvillers, Folklorist en folkloristische Figuur, door F. VAN ES. Prijs : 25 F (leden 15 F).
13. De Wetterse Reuzen, door Lic. M. DAEM. Prijs : 25 F (leden 15 F).
14. Sagen uit Noord-Oost-Vlaanderen, door Dr. G. DE MEYER. Prijs : 25 F (leden 15 F)
15. Een Teelingspel in Gent, door Lod. LIEVEVROUW-COOPMAN. Prijs : 25 F (leden 15 F).
16. Spelen mijner Jeugd, door L. LIEVEVROUW. Prijs : 60 F (leden 35 F).
17. De levende Folklore van het Gewest Balegem, door M. BROECKHOVE. Prijs : 65 F (leden 40 F).
18. Weerkundige Volkskalender voor het Vlaanse Land, door M. BROECKHOVE. Prijs : 230 F.
19. Doods-, Begravenis- en Rouwgebruiken in het Arrondissement Dendermonde, door J. PIETERS. Prijs : 90 F (leden 55 F).
20. Het Volksleven te Wieze. 1900-1950, door J. VAN HAVER. Prijs 100 F (leden 60 F).
21. Het Hospies der Kinderen Alijn of Alynsgodshuis te Gent, door E. LUYKX-FONCKE (met talrijke ill.). Prijs 40 F (leden 25 F).
22. De Rivaliteit tussen Aalst en Dendermonde, door H. VAN HESE. Prijs 125 F (leden 80 F).
23. De folklore van de Hop in Vlaams-België, vroeger en nu, door Cl. VANHOUCHE, Prijs : 100 F (leden 100 F).
24. Vrolijke Doodsbrieven vol humor en gal, door R. VAN DER LINDEN en G. SIMONS (avec un résumé en français) 42 blz. Prijs : 55 F (leden 35 F).
25. Duiventorens in Oost-Vlaanderen, door O.S. DEPRAET. 1966, 58 blz. (rijk geïllustreerd). Prijs : 65 F (leden 40 F).
26. Het Sterrelid in het Gebied van Dender en Schelde, door J. DE VUYST. 1968, 175 blz., 189 liederen en 50 mel., (mit einer deutschen Zusammenfassung). Prijs : 275 F (leden 190 F).
27. Ernest Van den Driessche. Schilder van ons Volksleven, door R. VAN DER LINDEN, 1968, 32 blz. (op kunstdrukpapier), avec un résumé en français. 2e druk, Prijs : 70 F (leden 50 F).

Elk bedrag vooraf storten op postrekening nr. 969.46, Bond Oostvl. Volkskundigen, Gent. Voor het buitenland + 10 F portikosten.

UITVERKOCHT zijn thans : Herdenkingsalbum Alf. de Cock — Het Stroodekkersbedrijf door Cl. Trefois — Lodewijk De Vriese Bibliografische studie — De Plattegrondsvormen van z.g. « Frankische Boerderijtypen en hun geografische Verspreiding in ons Land, door Cl. Trefois — De Draak van het Belfort van Gent in de Folklore, door Cl. Trefois — De Tinnepotgieterij te Gent, door J. Boes — Galerij van Gentsche Typen door E. Andellhof — De Magic van het Poppenspel, door F. Van Es en anderen — Devotie tot de Heilige Donatus, door M. Broeckhove — Sint-Kristoffel. Legenden. Verering, Verspreiding, door R. van der Linden — Kinderspelen en Liedjes uit het Land van Dendermonde, door Meyr. L. Bataille-Hiel — Leerknepen in de kunstambachten te Gent 14e en 15e eeuw, door M. Daem — Register op G. Celis : Volkskundige Kalender . . . door F.M. Olbrechts — De Groei en Bloei van de Arteveldefiguur in de Vlaamse Volksziel, door J. VERMEULEN Lidmaatschap Bond Oostvl. Volkskundigen. Jaarlijkse bijdrage gewoon lid : 150 F; gezinslid : 50 F (zonder tijdschrift); buitenland : 175 F; beschermend lid : 300 F; steunend lid : 500 F. Abonnement op Oostvlaamse Zanten voor niet-leden (biblioteken, instellingen, verenigingen, enz.) : 175 F (buitenland : 200 F) per jaargang.

# OOSTVLAAMSCHE ZANTEN

ALGEMEEN TWEEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT VOOR VOLKSKUNDE  
 ORGAAN VAN DE KONINKLIJKE BOND DER OOSTVLAAMSE  
 VOLKSKUNDIGEN EN VAN ZIJN DIENST VOOR  
 VOLKSKUNDIGE ENQUETES IN VLAANDEREN

Redactie : Lic. Renaat van der Linden, Godveerdegemstraat 15, Zottegem  
 Redactieleden : Lic. Marcel Daem, Dr. René Haeseryn, Maurits Broeckhove.  
 Ruil en Recensiedienst : Dr. Haeseryn, Bibliotheek, Kraanlei 41, Gent.

Alle stortingen op postrekening nr. 969.46, Bond Oostvlaamse Volkskundigen, Gent.

## INHOUD

Lic. R. VAN DER LINDEN : Volkskunde en volksopleiding . . . . .	198
M. BROECKHOVE : Tentoonstelling 125 jaar Gentse feesten . . . . .	205
Lic. R. VAN DER LINDEN : Oostvlaamse volkskundige bibliografie . . . . .	211
M. BROECKHOVE : Gouwdag 1968. Statutaire vergadering . . . . .	215

## PERSONALIA

M. VAN WESEMAEL : In memoriam Julien Boes . . . . .	202
M. DAEM : In memoriam Ir. Paul Lindemans . . . . .	204

## BOEKBESPREKING

H.J. Bockstal : De wapenramen van het kloosterpand der Minderbroeders te Oudenaarde. R.v.d.L. . . . .	226
J. De Vuyst : Het sterrelied in het gebied van Dender en Schelde. Dr. L. Gelber . . . . .	227
H. De Schrijver : Geschiedenis van het landmetersberoep. R.v.d.L. . . . .	228
Cl. Trefois, W. Punt, J. Ploeger : Ons Kaapse gewels. R. van der Linden . . . . .	230
J. Philippen : De oude Vlaamse bedevaartvaantjes. R. van der Linden . . . . .	232

## ZOEKEN & ZANTEN

R. van der Linden : Tentoonstellingen. Borgerhout. Lokeren. Oudenaarde. De Pinte. Geraardsbergen . . . . .	232
Inhoud jaargang 1968 . . . . .	233

Oostvlaamse Zanten wordt uitgegeven met steun van v.z.w.  
 Noordstarfonds, Gent.

# Volkskunde en Volksopleiding

In het begin van het jaar hebben we de klemtoon gelegd op een heerlijk jubileum, dat we van twee standpunten uit in onze Bond mochten beleven : én door de prijsvragen van het Alfons de Cockfonds die veertig jaar bestaan, én door de dienst voor de volkskundige enquêtes in Vlaanderen die reeds een tweede lustrum achter de rug heeft<sup>(1)</sup>.

Hier willen we even de aard en de waarde van onze Bond belichten. Verdieping van de zelfkennis betekent voor een daadvaardig persoon of voor een degelijke organisatie woorden en daden, programma en prestaties rechtvaardigen en in aanzien en waarde doen stijgen. De Koninklijke Bond der Oostvlaamse Volkskundigen streeft door zijn bestuur en de leden naar een v o r m i n g, én in het eigen midden, én buiten het eigen midden. Daar staan talrijke middelen voor een vorming, in en door volksopleiding ter beschikking. Hoofdzaak bestaat erin een actief en creatief karakter na te streven, wetenschappelijke waarden te brengen, geestelijke en kulturele verheffing te bereiken.

Wij wenden een uitvoerige reeks middelen even geestdriftig als efficiëntvol aan.

a) *voordrachten*, in en buiten de bond. Jaarlijks staan er minstens tien in onze werking op het programma, een achtstal buiten ons traditioneel kader. De voordrachten mogen wij betitelen als een *gespreksgroepwerk*. Daar bestaat kans tijdens een voordracht een spreker uitleg te vragen en er ontstaat regelmatig een gesprekswerk. Wij mogen daar spreken van *ontwikkelingsvoormiddagen*. Het gebeurt, dat de helft van de luisteraars zich wil oriënteren t.o.v. het behandelde thema<sup>(2)</sup> en uitleg vraagt.

b) *uitgaven*, 1) ons *tweemaandelijks orgaan* dat jaarlijks omtrent tweehonderd dertig tot tweehonderd vijftig bladzijden bundelt. Daarin verschijnen de vruchten van enquêtes die individueel of gemeenschappelijk worden ondernomen; de inhoud van elke jaargang is een rijke illustratie daarvan; 2) de uitgaven van ons *Alfons de Cockfonds* stralen telkens als een parel naar inhoud en naar vorm; 3) verantwoorde uitgaven verschijnen onder de auspiciën van de bond, o.a. Een leven van zang en toneel, door Hélène Maréchal<sup>(3)</sup>; bijdragen in jubileanummers en andere publikaties van onze bestuursleden verschijnen<sup>(4)</sup> en leveren buiten onze werkkring het bewijs van ons sociaal en volkskundig inzicht; 4) *recensies*. Beseffen we de waarde van de Boekbesprekingen in ons orgaan? Sinds zijn verschijnen in 1926 verstrekte O V Z 382 recensies!

(1) R. VAN DER LINDEN : Tweemaal een heerlijk jubileum. Prijsvragen van het Alfons de Cockfonds 1928-1968. Dienst voor volkskundige enquêtes in Vlaanderen 1957-1967. O V Z XXXXIII (1968) 2-9.

(2) M. BROECKHOVE. Gouwdag 1968, blz. 215 en v.

(3) H. MARECHAL : Een leven van zang en toneel. Uitgave in eigen beheer, Gent, 1968, 80 blz., ill., 100 F.

(4) Lic. M. DAEM : Volkskundige kalender voor Wetteren. Kultureel Jaarboek voor de provincie Oost-Vlaanderen, 1954, 177-227. Dr. Haeseryn, Maurits Broeckhove, Maurits van Wesemael, Renaat van der Linden, Marcel Daem, Jules Pieters, e.a. publiceren in allerlei tijdschriften over volkskundige onderwerpen.

c) *stimulatie* tot *studiegeest* en tot *publikaties* ontstaat langs onderscheiden steunpunten die ter beschikking van alle leden staan, b.v. 1) *biblioteek*, daar berusten ongeveer zesduizend boeken en driehonderd vijftig tijdschriften die allerlei punten van het volksleven en van de volkskunde bestrijken; 2) *vragenlijsten*, o.a. nopens vader- en moederdag, de gilden en de gildeschatten in Oost- en West-Vlaanderen, nopens de reuzen in Vlaanderen, e.a. dergelijke lijsten hebben niet alleen hun waarde voor de wetenschappelijke resultaten, maar zijn een onvermoede aansporing als een sociaal-pedagogisch middel, voor talrijke lieden om door het speuren en sporen een betere vorming te bereiken, een sociaal contact en inzicht na te streven, de belangen van vorserswerk te ontdekken en te steunen. Vele personen krijgen door deze medewerking een basis van eigenwaarde, een sociaal prestige, een aktiviteit om het ontspanningsleven, hun werk, hun slaap, hun prestaties te leren noteren. Zij krijgen een gezag en stijgen door onze werking en hun medewerking en waarneming boven hun milieu uit.

3) de rubriek *zoeken en zanten* in ons orgaan, de vragen *wie weet het?* in ons maandelijks mededelingenblad vormen vaak een aanleiding voor het ontstaan van een kollektie, tot een uitvoerig uitdiepen van een volkskundig onderwerp, b.v. onze oude almanakken, doop- en geboortegrafiek, Jacob Grimm en de Nederlanders, oorlogsrecepten en oorlogsvoeding, vroegere duivenschietterreinen, plezante en buitengewone uurwerken te Gent, verzonken apostelbeelden te Zwijnaarde, een volwaard, het lied « Vera Paz », e.a. Uit alle hoeken van het land verkrijgen de weetgierigen antwoord voor hun vraag.

4) regelmatige *ruildagen* brengen niet alleen onbekende boeken, prenten, postkaarten, dia's over de stad Gent en over alle mogelijke lokaliteiten aan het licht, maar verschaffen af en toe een schenking aan onze bibliotheek die over een uitgebreide reeks postkaarten van de stad Gent beschikt.

5) *kontakt met andere musea verruimt* bestendig de eigen horizont en wijst op de rijkdom van onze materiële volkskunde. De gouddag van 1963 stond in het teken van de Oostvlaamse musea<sup>(5)</sup> waar de inspekteur van het kunstpatrimonium inlichtingen en richtlijnen verstrekte voor de konservators die talrijk opgekomen waren.

6) een *volksliedarchief* behelst een punt van ons programma. Wij bezitten reeds talrijke teksten, beschikken over bandopnamen, leggen een diskoteek aan; leden van onze bond werken met vaste regelmaat mede aan het programma van de B.R.T.: Zang en Dans in onze Vlaamse gewesten<sup>(6)</sup>.

7) *poppenspel* in en buiten het eigen kader heeft sinds het ontstaan van de bond het bestuur geboeid en gevangen gehouden. In dit opzicht kunnen wij op een gouden traditie roemen. In de eerste jaargang van ons tijdschrift schrijft E.H. Joris Vandenbroucke reeds over « Het Poppenspel in Vlaanderen », <sup>(7)</sup> nadat hij in 1923 nieuw leven in deze tak van het volksleven had gebracht door de stichting van het « Spelleke van de Muide ». Vanaf 1927 heeft de Bond in menige expositie

(5) M. BROECKHOVE: Statutaire vergadering 1963. OVZ XXXVIII (1963) 343-344.

(6) OVZ XXXIX (1964) 200: radiouitzendingen door onze leden; XXXX (1965) 27.

(7) OVZ I (1926) nr. 2, 10-12.

aandacht geeïst voor het poppenspel en de poppen. In 1930, ter gelegenheid van de jubelfeesten in het Feestpaleis van het Park hadden herhaaldelijk poppenvertoningen plaats, op verzoek van de Bond. In 1932 bij de opening van het Gents museum voor Folklore was «'t Spelleke van de Muide» van de partij. In 1933 richt de Bond het eerste landjuweel voor poppenspelen in. In 1942 organiseert de Bond studiedagen voor poppenspelen in de Arteveldestad. De aktie blijft niet beperkt tot studiedagen en verslagen die in een map terecht komen. De Bond besluit een afzonderlijk werk uit te geven en brengt: DE MAGIE VAN HET POPPENSPEL, waar E.H. J. Vandenbroucke en Prof. Dr. Paul de Keyser het leeuwenaandeel voor zich nemen.<sup>(8)</sup> Regelmatig bestaat er belangstelling voor de poppenspelen, een luisterrijke organisatie was het in 1964.<sup>(9)</sup> Sinds het begin van het jaar bestaat een v.z.w. «Vlaams Verbond voor het Poppenspel» te Gentbrugge.<sup>(10)</sup>

8) *reuzen* hebben steeds de belangstelling van volkskundigen genoten, zeker in Gent. In dit opzicht treden de vroegere ondervoorzitter Jozef Vermeulen en de huidige ondervoorzitter Marcel Daem op de voorgrond. Jozef Vermeulen hoort bij de stichters van het «Internationaal studiekomitee betreffende de ommegangsreuzen», waar ons geacht medelid, de heer René Meurant, met internationale faam en waardering de leiding in handen houdt. Vijf leden van het bestuur woonden op 23, 24 en 25 augustus 1963 de werkzaamheden van het Internationaal Colloquium over de Ommegangsreuzen te Mechelen bij.<sup>(11)</sup> De Bond was vertegenwoordigd op de triomftocht der reuzen in Vlaanderen, in 1963, georganiseerd door de vriendenkring Hou ende Trou en Fedekam. Vijf leden van de Bond waren aangesteld om te fungeren als jury voor het toekennen van trofeeën aan de meest representatieve groepen.<sup>(12)</sup>

In ons museum berusten thans twee reuzen, die wij symbolisch en werkelijk van de ondergang hebben gered.<sup>(13)</sup>

De reuzen met de mooie naam van aartshertogen Albrecht en Isabella genoten enorme bijval in de Expo '58 en werden door de aloude dekenij der Sleepstraat aan onze Bond afgestaan.

Ons doel is immers niet uitsluitend op studie gericht, maar het hoeden en handhaven van ons patrimonium ligt ons even nauw aan het hart.

Ons tijdschrift publiceert met een fantastische regelmaat gegevens over nieuwe reuzen, over huwelijken en feesten.<sup>(14)</sup> In onze bibliotheek berust het dossier van Jozef Vermeulen. Marcel Daem vult het stipt aan.

9) *volkskundige bibliografie*. Ons orgaan alleen noteert de waardevolle artikels van dag- en streek- en weekbladen i.v.m. het volksleven. De medewerkers van deze rubriek krijgen meer en beter dan om het even wie een sociaal inzicht en een sociaal contact.

(8) Uitg. van de Bond der Oostvl. Folkloristen, Gent, 1943, 139 blz., ill.

(9) M. BROECKHOVE: Overhandiging van poppen. O V Z XXXIX (1964) 163.

(10) Statuten verschenen in Bijlage van Belgisch Staatsblad van 28 maart 1968.

(11) Red. Mechelen. Intern. Studiecomité betr. de ommegangsreuzen. O V Z XXXVIII 1963, 337.

(12) M. DAEM: Gent. Triomftocht der reuzen in Vlaanderen. O V Z XXXVIII (1963) 176.

(13) De reuzen bevinden zich in de zaal Jozef Vermeulen, in het museum.

(14) O V Z XXXVII (1962) 67, 197-198; XXXVIII (1963) 176, 177, XXXIX (1964) 112, 202; XXXX (1965) 134, 201, 203, XXXXI (1966) 117, 229, 177, 174; XXXXII (1967) 139-146 XXXXII (1968) 50-66.

10) *inrichting van exposities*, in het eigen milieu, b.v. 1964 : kunstschilder Ernest Van den Driessche<sup>(15)</sup>; 1965 : kantwerksters<sup>(16)</sup>; 1966 : Prof. dr. P. de Keyser<sup>(17)</sup>; kinderen Alijnhospitaal in de ikonografie vroeger en nu<sup>(18)</sup>; Gentse Feesten 125 jaar oud en jong<sup>(19)</sup>; buiten het eigen milieu leverden we hulp, om enkel 1968 te vermelden : Aalst, inrichting van de « Federatie voor Toerisme in Oost-Vlaanderen » : schatten in de musea van onze provincie; Lokeren, stedelijk museum van folklore en oudheden : bolspel te Lokeren en elders in Vlaanderen; Oudenaarde, kring voor de Geschiedenis van de Farmacie in Benelux : Oudenaarde en de Farmacie; De Pinte, Davidsfondsafdeling : heemkundige tentoonstelling, De Pinte 100 jaar; Wondelgem, feestkomitee : onze gemeente 1.000 jaar.

11) *inrichting van feesten* en in hoofdzaak van de Gentse Feesten in het museum.

12) *studiereizen* van de Bond, o.a. Rupelmonde, Halle, Hoeilaart, Brugge, enz.

13) *onderhoud van gedenkstenen en monumenten*, zo Manneke Pis in Gent<sup>(20)</sup>, de gedenksteen van Alfons de Cock in Denderleeuw en Herdersem.

14) door *patroneren van feesten*, b.v. in Schellebelle, Potjesmarkt<sup>(21)</sup>; Zelzate, Kattekermis<sup>(22)</sup>; Ursel, Pierlalafeest<sup>(23)</sup>; Massemen, Oogstfeest van de Kortebos<sup>(24)</sup>; St.-Amandsberg, Ezelsfeesten<sup>(25)</sup>.

Bij dit overzicht, onvolledig vast en zeker, past de beschouwing, dat de Bond werkelijk oud is, door zijn traditie sinds 1926, maar wezenlijk jong door zijn dynamisme en activiteit : voordrachten, uitgaven, stimulatie tot studiegeest en publikaties.

Een overzicht lijkt op een retrospectieve tentoonstelling van een kunst schilder. Allerlei kenmerken van het verleden treden naar voor. Voor ons mag dit. Maar wij mogen daar geen halt bij houden. De toekomst wenkt. Wij beleven het heden : de lenzen zonder grenzen. De afstanden tussen de standen, de grenzen tussen de landen vervagen fel en snel. Ouden van dagen uit Oost- en Zeeuws-Vlaanderen verbreederen in Hulst en Ertvelde. De Uilenspiegelfeesten in 1968 brachten lieden van Benelux, Duitsland en Frankrijk rond de figuur van Uilenspiegel samen.

Hier komt de sociologie in de ruimste zin om de hoek zien.

Onze werking en onze werkkring betekent uiterst duidelijk een verruiming van inzicht en een verrijking van het geestesleven. Wij peilen, zoeken en achterhalen de zin van de opvattingen in ons, van de gebruiken rondom ons. Wij verklaren het hoe en het waarom van verschijnselen en vormen van de stoffelijke volkskultuur; wij omschrijven de historie van allerlei gebruiksvoorwerpen.<sup>(26)</sup> Wij maken door de vorming in ons en rondom ons de mensen maatschappelijk en cultureel rijker. Wij brengen de resultaten van enquêtes in een bevattelijke, maar waardevolle vorm aan de bredere volkslagen. Wij kennen de eigen volksaard. Onze taak bestaat erin alle uitingen van deze volksaard door een weldoende invloed op

(15 - 19) Lees telkens de verslagen van de statutaire vergadering.

(20) R. VANKENHOVE : Inhoudiging Gents Manneke-Pis, Kraanlei. O V Z XXXVIII (1963) 345.

(21) O V Z, ibidem 179.

(22) Ibidem 272. (23) O V Z XXXIX (1964) 165. (24) Ibidem 206. (25) XXXXI (1966) 230.

(26) R. HAESERYN : De werkgroep Volkskunde op de conferentie Polariteit van de cultuur, O V Z XXXVI (1961) 9-15.

het volksbewustzijn te laten uitstralen, door de kennis en het behoud van eigen aard en schoon. Hier betreden we bestendig het terrein van de volksopleiding. Door het wetenschappelijk karakter van de Bond betreden we het spoor van een volkshogeschool. Wij werken tegelijk voor kultuurspreiding en voor kultuurscheping.

Indien wij veel presteren — en dit is het geval — dan geschiedt het dank zij u allen. De Bond is geen beperkt getal, geen groep van een élite of van salongeleerden, maar een gouden band die geest en hart van alle leden bindt in houwe trouwe dienst van ons volk, van hoog tot laag, met zijn gaven en tekorten, met zijn roem en rouw, met alle takken en tekens van zijn eigen aard, tot in zijn diepste kern, in het volksleven heel en al.<sup>(1)</sup>

Renaat VAN DER LINDEN

---

## In Memoriam Julien Boes

Genadeloos blijft de man met de zeis onze oude gardes wegmaaien. Eerst Prof. P. de Keyser, dan Prosper Luyckx, vervolgens Fernand van Es, alle drie kommissieleden van het eerste uur. Ondertussen Richard Vankenhove, die pas later een rol in het bondsleven zou spelen. En nu Julien Boes: de derde laatste van de ploeg idealisten die bijna 40 jaar geleden een enig museum uit de grond zouden stampen.

Julien Edmond Boes werd geboren te Gent op 14 januari 1899. Na het middelbaar onderwijs doorlopen te hebben kwam hij in 1917 in Stadsdienst. Sport na sport de administratieve ladder beklimmend bracht hij het tot adjunkt-konservator van de stedelijke musea. Dat was een kolfje naar zijn hand, want als rasechte Gentenaar die hij van jongsaf aan was geweest, voelde hij zich onweerstaanbaar aangetrokken door al wat zijn geboortestad betrof: zijn geschiedenis, zijn oudheidkunde, zijn demografie, zijn topografie, zijn toponomie. En waarom niet zijn folklore!

Zijn chef, Dr. Henri Nowé, wijdde hem in, in de paleografie en het archiefwezen. Hij bleek een prima leerling te zijn, want hij werd bepaald een bedreven werkkraft, die als adjunkt-archivaris en rechterhand van Dr. Nowé, met deze laatste het werk van hun voorganger, de heer Victor Vander Haeghen, met ijver voortzette.

Toen het Stadsbestuur in augustus 1931 de Museumkommissie officieel installeerde, duidde dit 4 afgevaardigden aan die in de Kommissie zitting zouden nemen. Dat waren Mej. B. Boonants, schepen, de heer V. Carpentier, schepen, de heer J. de Graeve, gemeenteraadslid, en Julien Boes, die eerst als dienstdoende

---

(1) Rede uitgesproken op de gouddag van de Koninklijke Bond der Oostvlaamse Volkskundigen, zondag 27 oktober 1968.



konservator en een paar maanden daarop als konservator zou aangesteld worden. Boes' eerste werk was de Bond, zijn bibliotheek en zijn magazijn een behoorlijke thuis te bezorgen in het Stadsarchief. Het Museum verrijkte hij met talrijke voorwerpen afkomstig uit de reserve van het Museum voor Oudheidkunde en de Bibliotheek met wat het Archief qua folkloristische dokumenten bezat.

Een vruchtbare pen heeft Boes niet gehad. Behalve een reeks krantenartikels die dan nog anoniem verschenen leverde hij enkele studies, waaronder « De Lieve, eerste kunstmatige verbinding tussen Gent en de zee ». Voor O V Z leverde hij merkwaardige opstellen<sup>(1)</sup> die nog geen kans gezien hebben te verouderen. Als voordrachthouder, of liever als causeur, wist hij zich beter te doen gelden. Nooit klopte het Bestuur tevergeefs aan zijn deur als het erop aankwam voor de Bond op te treden; men wist ook dat hij de onderwerpen zo maar uit zijn mouw schudde. Trouwens kwam het er niet op aan waarover hij het had : onderhield hij ons over de primussen, het carnaval of het poppenspel; over de jacht en de visvangst, het dagelijks druppelke, de twaalf stielen en de dertien ongelukken of over het Rolleken en de vondelingen, steeds liep het voordrachtzaaltje van het Archief stampvol en was een volwaardig sukses verzekerd.

Eenieder weet wat hij voor het Museum betekend heeft, ook dat hij het geweest is die toen er sprake was het lokaal aan de Steenstraat te ontruimen, erop aandrang als nieuw onderdak voor het Museum het Alijnshospitaal in aanmerking te doen nemen. Dat gebeurde in juli 1940. Een jaar voordien reeds (april 1939) was in overweging genomen de verzamelingen over te hevelen ofwel naar het Bijlokemuseum ofwel naar de gewezen Baudeloabdij (Universiteitsbibliotheek). Dank zij het verzet én van de Kommissie én van Boes werd het projekt Alijns behouden met het gevolg dat we kennen. En dank zij de bemoeiing van Mr. Vermeulen en de koppige stuwkracht van R. Vankenhove mocht het Hospitaal in 1962 uit zijn as verrijzen : het uur voor Boes om de kroon op zijn werk te zetten : het verhuizen van de waardevolle verzamelingen naar het nieuw tehuis.

Vijfenzestig jaar geworden zijnde ging hij in 1964 met pensioen. Van dat ogenblik af zou hij met de zijnen, een eremijt gelijk, een teruggetrokken leven leiden. Zijn gezondheid die al sedert een hele poos niet van de briljantste was, ging er niet op vooruit. Ten slotte werd het een fysiek (doofheid) en moreel gesukkel dat fataal noodlottig moest eindigen. Voor iedereen toch nog heel onverwacht.

M. VAN WESEMAEL

---

(1) *Humor der Gentse Familienamen in de XIVe en XVe eeuw*, O V Z IX (1934) 33-39.  
*De Tinnenpotgieterij te Gent*, *Ibidem*, X (1935) 1-22.  
*Het Folkloremuseum*. *Ibidem*, XXIX (1954) 161-182; XXXIII (1958) 102; XXXV (1960) 164-165.  
*Oorlog, liefde en folklore te Gent*. O V Z XXXVII (1962) 107-110.  
*Het spelleke van de Muide*. Oost-Vlaanderen, Gent, II (1953) 8-9, 14.  
*De abdij van de Bijloke en haar museum*. *Ibidem*, IV (1955) 100-101.

## In Memoriam ir. Paul Lindemans

Op 4 november 1968 overleed te Opwijk een groot Brabander, ir. Paul Lindemans (° 1890).

We maakten voor het eerst kennis met hem toen we voor een dertigtal jaren het terrein van de volkskunde leerden verkennen tijdens de jaarvergaderingen van Eigen Schoon en De Brabander. We werden getroffen door zijn innemende goedheid. Die indruk van gulhartigheid is ons immer bijgebleven. Samen met zijn broer Dr. Jan Lindemans, Maurice Sacré, E.H. P. De Vis, Dr. Jan Grauls, Dr. Stan Leurs en nog vele anderen behoort hij tot het Brabantse team dat op het gebied der plaatsnaamkunde, familiekunde, geschiedenis en volkskunde, naam en gezag verwierf. Zijn naam en faam was tot ver buiten onze grenzen bekend door het standaardwerk « De geschiedenis van de landbouw in België » (1952). In het stedelijk archief te Gent hebben we hem meermaals aangetroffen zoekend in de middeleeuwse Registers der Keure. Met benediktijnergeduld zocht en controleerde hij teksten van pachtovereenkomsten. Niets liet hij onverlet om zijn uitgebreide dokumentatie aan te vullen en te controleren met de oorspronkelijke bronnen.

Voor onze Bond is hij geen onbekende. Sinds vele jaren is hij lid van onze vereniging. Wijlen F. Van Es besprak in Oostvlaamsche Zanten XVIII (1943), 118-119 de voorloper van zijn geschiedenis van de landbouw, verschenen onder de titel « De Vlaamsche landbouw in het verleden ».

In 1964 verschenen in ons tijdschrift twee bijdragen van ir. P. Lindemans. Een eerste artikel handelde over de benaming van voertuigen der N.M.B.S. XXXIX (1964) 62. In het tweede artikel (blz. 111) schreef hij over de verklaring van het woord « podommeke », een Geraardsbergs gebak dat in het Frans vertaald werd door « peau d'homme ».

Ir. P. Lindemans was een man van de wetenschap en tevens beziel met een onvermoeibare ijver ter veredeling van het volk dat hij lief had. Zijn heengaan betekent voor ons het verlies van een goed mens. We houden zijn gedachtenis in ere.

M. DAEM

# Tentoonstelling

## 125 Jaar Gentse Feesten

**georganiseerd door de Koninklijke Bond der Oostvlaamse Volkskundigen  
en het Museum voor Volkskunde van Gent  
onder het patronaat van het Stadsbestuur van Gent**

Bond en Museum beschouwden het als een plicht over de 125e verjaring van de Gentse Feesten een tentoonstelling in te richten.

Onze voorgangers, Eerw. Heer G. Celis<sup>(1)</sup>, eerste konservator van het Museum voor Folklore, destijds gevestigd in de Lange Steenstraat; Mr. J. Vermeulen<sup>(2)</sup>, ondervoorzitter van de raad van beheer van de Bond en van de beheercommissie v/h Museum; Prof. Dr. P. de Keyser<sup>(3)</sup> voorzitter van de beheercommissie van het Museum en erevoorzitter van de raad van beheer van de Bond, hebben destijds uitgebreide artikels over de Gentse Feesten geschreven en het belang ervan op sociaal en volkskundig gebied belicht.

Onder impuls van de Hr. R. Vankenhove werd in 1963 van wal gestoken met het inrichten van volkse vieringen in het museum. Het enorm succes sedertdien heeft duidelijk aangetoond dat de doorsnee Gentenaar, ondanks het atoomtijdperk waarin wij leven, nog eenvoudige en gezonde ontspanning kan beleven en dat de volksspelen hun waarde nog niet hebben verloren.

Ter gelegenheid van de 100ste verjaring in 1943 schreef Prof. Dr. P. de Keyser dat van de vroegere Gentse Feesten herinneringen bewaard waren die wel eens mochten uitgesteld worden. Wat in dat oorlogsjaar wellicht niet mogelijk geweest is, hebben wij thans in 1968 bij de 125e verjaring wel tot stand gebracht. De tentoonstelling kwam tot stand dank zij het in bruikleen geven van privé bezit en van dokumenten van het stadsarchief (stadsarchivaris de Hr. Wijffels) dat het leeuwenandeel bezorgde.

Eerst waren wij zinnens een eenvoudige folder uit te geven; nadien waren we verplicht een catalogus samen te stellen<sup>(4)</sup>, wegens de omvangrijkheid van de tentoongestelde voorwerpen en dokumenten. Inderdaad de tentoonstelling kreeg 16 afdelingen :

1) Gentse Feesten in affiches; 2) De eerste Gentse Feesten; 3) Gentse Feesten in gebuurten, dekenijen en volksspelen; 4) Vuurwerk en verlichting in vroegere tijden; 5) Voorontwerpen van affiches; 6) Gentse Feesten in markante jaren van

(1) G. CELIS, *Het Gentsche Volksleven. Gebruiken en plechtigheden naar datum gerangschikt*, Gent; Ch. Snoeck-Cools, Drukker, Antwerpschen steenweg 99; pp. 76-80.

(2) J. VERMEULEN, *Stad Gent Gemeentefeesten 1946*; uitgegeven door Publ. Agent. IMPERIA; *Bij de herdenking van het 100 jarig bestaan der Gentsche Feesten*; pp. 5-67.

(3) P. DE KEYSER, *Bij de honderdste verjaring van de Gentsche Feesten*, OVZ XVIII (1943) 33-39.

(4) *Catalogus Tentoonstelling 125 JAAR GENTSE FEESTEN*, onder het patronaat van het Stadsbestuur van Gent en ingericht door de Koninklijke Bond der Oostvlaamse Volkskundigen en het Museum voor Volkskunde van Gent, 44 blz., 1 ill., prijs 50 fr., verkrijgbaar in het Museum, Kraanlei 41, Gent.

onze geschiedenis (1856 en 1905) en historische stoeten (1849 en 1894); 7) In volksvertoningen en in andere kulturele manifestaties; 8) Revues, kabaret en café-chantant; 9) In de kunst; 10) In literatuur en pers; 11) In de sport; 12) Programma's en subsidies; 13) De moderne verlichting van de Kouter; 14) De weesjongens op de Koornmarkt; 15) Het Gentse Pierke van het Stadsspelke in de Gentse Feesten; 16) De Gentse Feesten in het Museum voor Volkskunde.

Reeds bij de vooropening op 19-7-1968 in de poppenspelzaal bestond een gewaardeerde belangstelling.

Onder de talrijke aanwezigen hadden wij de eer de Heren E. Anseele, Minister van P.T.T.; Piens, kabinetsattaché van de Hr. Th. Lefèvre, Minister voor Wetenschapsbeleid en -programmatie; E. Claeys, Burgemeester; A. De Cordier, Schepen; A. Bracke en G. Van Severen, Stadsafgevaardigden bij de beheercommissie van het Museum en E. Boonen, Erevoorzitter, te mogen begroeten. De Hr. De Kinder, Gouverneur van de Provincie Oost-Vlaanderen heeft naderhand de tentoonstelling bezocht.

Na het welkomwoord van de Hr. R. van der Linden, hield de Hr. G. Weze, voorzitter van de beheercommissie van het Museum, deze toespraak :

Excellentie, Mijnheer de Attaché, Mijnheer de Burgemeester, Mijnheer de Schepen, Heren Bestuursleden van de Koninklijke Bond der Oostvlaamse Volkskundigen en der Beheercommissie van het Museum van Volkskunde, Mevrouwen, Mijne Heren,

Bij het jubileum, 125 jaar Gentse Feesten, horen met de feestviering, heil- en gelukwensen te worden toegestuurd. Wie is 125 jaar Gentse feesten? Aan wie of wat heilwensen toegestuurd? Wie is die meerderjarige eeuweling? Daarop, wil met de tentoonstelling onder het motto « 125 jaar Gentse Feesten » het Museum voor Volkskunde een antwoord geven. Een antwoord in 1843 gegeven door een eerste kleine groep Gentenaars, die samen met het Stadsbestuur, aan Gent en zijn bevolking, als het ware het prestige-feest van het jaar wilden aanbieden.

Het blijkt dadelijk dat de Gentse bevolking, die verzocht werd de zeer oude parochiekermis prijs te geven voor de algemene kermis, weliswaar na wikken en wegen, begrip heeft getoond om eendrachtig samen te werken en te vieren.

Want wij mogen het ons niet ontveinzen dat het ontstaan der Gentse Feesten feitelijk stoelt op een sociaal probleem, namelijk de noodzakelijkheid van het afschaffen der parochiekermis, ten getale van acht: St.-Baafs, St.-Anna, Heilig Kerst, St.-Pieters, St.-Michiels, St.-Nikolaas, Ekkergem en St.-Jakobs, aan wier misbruiken Keizer Jozef II vruchteloos gepoogd had een einde te stellen.

Aan ieder dezer kermis, die elkander kronologisch opvolgden van juli tot oktober en officieel minstens vier dagen duurden, werd door de hele Gentse bevolking deel genomen. De dagen waarop door de werkende klasse gestaakt werd waren dus overtalrijk, met al de gevolgen van die, geldverspilling en gemis aan opbrengst.

Na de industriële bloei onder het eerste Franse Keizerrijk en het Koninkrijk der Nederlanden zag de Magistraat der Stad Gent in de crisisjaren na de onafhankelijkheidsverklaring van 1830 zich gekonfronteerd met het zich immer scherper stellend sociaal probleem.

De dringende oproep van de toenmalige burgemeester, Graaf Charles de Kerckhove de Denterghem, speciaal gericht tot de werkgevers en werkleiders, om een algemene Gentse Kermis te doen aanvaarden, laat onverholen blijken in welke zin de Stadsverheid dit probleem zocht op te lossen.

Als teken des tijds verlieze men niet uit het oog dat uitdeling van brood aan behoeftigen, als een nummer op het programma der eerste Gentse Feesten voorkwam.

De tentoonstelling geeft in een zestiental gedeelten een idee hoe een bolwerk ontstond, en door het enorm aantal maatschappijen of verenigingen, in steegjes en beluiken, straten of gebuurten, stadsgedeelten, ja door de hele stad werd bijgedragen tot het welslagen der Feesten.

Vanaf de maatschappijen met naam en faam tot de kleinste verenigingen in de volksherberg, vanaf de rederijkers, de souvereine koninklijke gilden, de kunstenaars, de geschiedschrijvers en de dichters, de hofbouwers en de tuinkundigen, de revueschrijvers en de liedjeszangers, de bolders, de kaarters, de teerlingbakspelers en de vogelpikkers, de lijnvissers, de sportlui, de lopers met manden op het hoofd of in zakken, de lepelkoers en eierkoers, de mastklimmers, de « Lichte Gentenaars » of de mastellenbijters, de wezen, het Stadsspelleke met Pierke en nog veel meer, dit alles met de meewerkende, kijklustige en meelevende Gentse bevolking, dit alles in goede banen gehouden door het Stadsbestuur, zijn de Gentse Feesten die wij heden onze heil- en gelukwensen toesturen.

Doch vergissen wij ons niet, niet alleen een roes van feestvieren komt bij deze tentoonstelling naar voren. Er is nevens dat plezierig folkloristische datgene wat in deze tentoonstelling volkskundig wetenschappelijk waarde heeft en dat ons doet zien naar de zin van dat feestvieren, naar de feiten en problemen die om en rond deze algemene kermis worden geweven.

Nu volgt de zin van het feestvieren van uit sociaal standpunt. Want, daar volkskunde geen wetenschap is die enkel en alleen voorbij feiten optekent, maar evenzeer met huidige omstandigheden rekening houdt, ja zelfs vooruitstrevend is, gaan wij nu niet terug grijpen naar voorbij sociale weldaden welke uit de Gentse Feesten zijn gesproten, doch wel naar een feit waarop bij 125 jaar Gentse Feesten in het Museum voor Volkskunde zelf de nadruk kan gelegd worden. Wij bedoelen hier de bijdrage van de Volkstuinen van Gent - Centrum André Landsgraeve, en de plantentuin van de Gentse Rijksuniversiteit, die tijdens de Gentse Feesten het Museum voor Volkskunde met bloemen en planten versieren.

De Volkstuinen waar het niet alleen in de eerste plaats gaat om het kweken van bloem en plant, doch waar elke dag sociale problemen worden opgelost tegenover hun bejaarde leden, tegenover de nog tewerk gestelden, tegenover de vrije tijdsbesteding, tegenover de kinderen en dit alles opgefleurd met hun eigen gekweekte bloemen en planten, waaraan wij toevoegen dat gezien de medewerking en de achting welke de volkstuinten op gebied van plantenkunde geniet bij de Gentse Rijksuniversiteit, hun zaaien en planten eveneens een wetenschappelijke waarde moet bezitten.

Het Museum voor Volkskunde is dankbaar, niet alleen om het feit van mede-



DE KON. BOND DER OOSTVLAAMSE VOLKSKUNDIGEN  
EN HET MUSEUM VOOR VOLKSKUNDE VAN GENT  
IN HET ALOUDE KINDEREN ALJNS GODSHUIS.  
AAN DE MAGISTRAAT DER STAD GENT  
TER HERDENKING VAN 125 JAAR GENTSE FEESTEN

19 JULI 1968

Kunstkeramiek Dirk Pauwels,

Een Gentse Feestkompositie met de Gentse reuzen Albrecht en Isabella (Sleepstraat), spelende muzikanten, dansende menigte en het Gentse Pierke. Op de achtergrond een gedeelte van de gevels op de binnenkoer van het Museum voor Volkskunde, Gent.

Afmetingen : 42 cm x 68 cm.

werking van de Gentse Volkstuinen en de plantentuin onzer Universiteit aan « 125 jaar Gentse Feesten », doch eveneens omdat het uitdrukking kan geven van zijn plicht als volkskundig adviseur en kan wijzen op het recht van voortbestaan van de Volkstuinen van Gent in het kader van een weldoend sociaal en wetenschappelijk programma dat daar iedere dag van het jaar wordt uitgedrukt en waarvan wij ons voorstellen dat het in een uniek urbanisatieplan van onze goede stad Gent mogelijk moet zijn, een plaats in te ruimen van aan het kader aangepaste volkstuinen aan dit moderne stadsdeel van Gent dat daar zal ontstaan.

En wat gezegd van het financieel probleem rond de Gentse Feesten, dat wel misschien vlug gezegd, doch daarom niet vlug opgelost is.

Dit is een probleem dat kopbrekens kost, maar, en dit is per slot van rekening het doorslaand argument, de Gentse Feesten zijn er telkens gekomen, zodat deze moeilijkheid van kapitaal belang ook weer geen hinder was. Wel integendeel er toe bijdroeg om de nering en tering terug op te beuren, wat meteen een kleine tip oplecht van het economisch belang van de Gentse Feesten.

En wat dan tot slot nog gezegd van die nieuwe toon in de Gentse Feesten? Een nieuwe toon uitgaand van een oud Godshuis dat nu in een nieuwe bestemming van Kinderen Alyn's Hospitaal overgaat naar Museum voor Volkskunde, en waar door een oud en rasecht Gentenaar, wijlen de heer Richard Vankenhove, op een jeugdige toon, op een eerste klein podium terug werd gezongen « Wij e'n moar twee pleziere op en jaar ». En vandaag heeft het Museum opnieuw getracht zijn plicht te doen, en denkt daarbij aan grote daden, en waar men grote plannen heeft is het dan ook vanzelfsprekend dat men vooruitziende is en zijn plannen naar voor brengt, dat men niet ten achter blijft. En zo hebben deze Gentse Feesten ons terug de noodzaak van uitbreiding van het Museum meer dan ooit doen aanvoelen. En het Museum zou zeker aan zijn plicht te kort schieten, zou gebrek aan doorzicht hebben indien het geen oog had voor de talrijke vreemde en eigen bezoekers, indien het geen oog had voor de belangrijkheid van zijn ligging hier in het centrum van de stad, in het complex van het Patershol dat nog schatten van onze oude Gentse kultuur bewaart en waar het mogelijk moet zijn een uniek urbanisatieprogramma uit te werken, alwaar al dat oude prachtige vernieuwd en aangepast datgene wat men er aan investeert zeker op economisch en toeristisch plan ruimschoots zal terugschijnen. Is het dan niet vanzelfsprekend dat, wanneer geschiedenis, urbanisatie, ekonomie, toerisme, kulturele manifestaties op kundige wijze worden verwerkt, dat daar grote dingen moeten uit voortspruiten, en vermits het Museum voor Volkskunde bij deze plannen betrokken is, is het dan ook ons streven en onze plicht daaraan mede te werken.

Dit alles, en nog veel meer, wij herhalen het, sluiten de Gentse Feesten in of spruiten daaruit voort. 125 jaar Gentse Feesten willen wij zomaar niet laten voorbij gaan. Weliswaar drukken wij, samen met onze wensen ook onze verlangens uit. Doch wij zijn eveneens erkentelijk en dankbaar tegenover het Stadsbestuur, dat ons initiatief en streven moreel en financieel heeft gesteund, tegenover U allen achtbare genodigden om uw gulhartige sympathie, tegenover U allen die door uw medewerking deze tentoonstelling hebt tot stand gebracht. En daarom is het dat een

kunstwerk de verpersoonlijking moet zijn van onze woorden, een kunstwerk dat 125 jaar Gentse Feesten in herinnering zal houden en waarvan de Gentse Feesten in het Museum voor Volkskunde het ontwerp uitmaken dat op artistieke wijze werd gecreëerd door de jonge Gentse kunstenaar Dirk Pauwels, die begrepen heeft dat het nog mogelijk is een volkskundig eigentijds en artistiek verantwoord werk te scheppen. Het is dan ook met eerbied, Mijnheer de Burgemeester, in naam van de Kon. Bond der Oostvlaamse Volkskundigen, in naam van de Beheerkommissie van het Museum voor Volkskunde, en als tolk van al die Gentenaars die met het Museum voor Volkskunde sympatiseren, dat wij U verzoeken dit kunstwerk te willen aanvaarden en deze tentoonstelling « 125 jaar Gentse Feesten » voor geopend te willen verklaren.

De Hr. Burgemeester dankte voor het kunstwerk dat hij voor bewaring aan de zorgen van het Museum toevertrouwde en beklemtoonde de goede verstandhouding tussen de Stadsmagistraat en de Beheerkommissie van het Museum. Hij wenste de organisatoren geluk voor de tentoonstellingen en de volkse vertoningen die van het Museum voor Volkskunde gedurende de Gentse Feesten een waar aantrekkingspunt maken.

Wat de uitbreiding van het Museum betreft, waarop voorzitter G. Weze in zijn toespraak doelde, beklemtoonde de Hr. Burgemeester dat èn het Kollege èn de Gemeenteraad welwillend de desiderata van de Beheerkommissie zullen onderzoeken, doch dat met vele factoren rekening dient gehouden te worden, o.a. het verschaffen van woongelegenheden aan de te evacueren bewoners uit het «Patershol», financiële mogelijkheden, enz.

Na de opvoering van een voor de gelegenheid geïmproviseerd poppenspel werd de tentoonstelling voor geopend verklaard. Na de rondgang en het ondertekenen van het gulden boek volgde een gezellige openluchtreceptie op de binnenkoer van het Museum.

De aantrekkelijkheid niet enkel van de tentoonstelling, maar van het hele Museum, steeg door de bloemendekoraties, belangloos uitgevoerd door de Gentse Volkstuinen-Assels (Dekenin Mevr. A. Landsgraeve), door de Plantentuin van de Rijksuniversiteit Gent (Direkteur Prof. Dr. Matton en Plantenkundige de Hr. Beke) en door het Stedelijk Schoolmuseum M. Thiery (Konservator de Hr. Verstraelen).

Aan al de medewerkers betuigen we nogmaals onze hartelijke dank.

M. BROECKHOVE



# Oostvlaamse Volkskundige Bibliografie

(28e Vervolg) (1)

I. GESCHIEDENIS HAESERYN, Dr. R. : Situation universitaire de l'éthnologie européenne en Belgique. — Ethnologia Europaea. Paris, I (1967) 257-259. Kursus van Volkskunde aan de universiteiten in België : Brussel, Gent, Luik en Leuven; aantal uren, studenten, licentiaatsverhandelingen en doctorandi.

MUSEUM. WOUTERS, V. : Een privaat landbouwmuseum te Wachtebeke : vergeten landbouwalaam. De Boer, Leuven, 9 dec. '67 (reportage, 3 ill.)

II. NEDERZETTING. VROEGSTE BEWONING. DORPSGROEI. MEY, A. DE : Boerenkultuur. Geschiedenis van de boerenstand. (De Romeinse bezetting) De Boer, Leuven, 22 sept. '62.

Idem. Ibidem : Boerenkultuur : overal waar mijn paard voorbijkomt, groeit en rijpt het koren (Merovingische periode). 13 okt. '62.

GOOSSENAERTS, Dr. J : Ons erfgoed : bij onze voorvaderen. Ibidem, 14 sept. '63 (leven en werk bij onze Frankische voorouders).

III. GEBOUWEN. HOEVEN. WOUTERS, V. : Te Lissewege op de oude abdijhoeve « Ter Doest ». De Boer, Leuven, 11 aug. '62 (de hoeve vroeger en nu. de merkwaardige schuur, kulturele uitstraling (5 ill.).

Idem. Ibidem : In het Land van Waas « De groene boomgaard » te Belsele. 7 dec. '68, 4 ill.

GEBOUWEN. MOLENS. STOCKMAN, L. : De grafelijke molens te Eeklo, Kaprijke en Waarschoot. Appeltjes van het Meetjesland, Eeklo, XVIII (1967) 219-233.

IV. VOORWERPEN. MEUBELEN & HUISRAAD. WEYNS, Dr. J. : Ons erfgoed. Handdorsen met de beste vlegel ter wereld. De Boer, Leuven, 19 jan. '63. (dorsen in en buiten Europa. Hoe wordt gedorst? Ill. van dorsvlegels). (Dit artikel hoort bij VI Ambachten en beroepen).

Idem. Ibidem : Verwarming in de oude tijd. 2 maart '63. (een bladzijde kultuurgeschiedenis : centrale stookplaats, wandhaard, Leuvense stoof, oven in huis, vuur lenen).

Idem. Ibidem : Ons erfgoed : de haardbrand. 6 april '63 (de haardbrand in vroeger dagen).

Idem. Ibidem : Hoe werd oudtijds gekarnd of geboterd? 22 juni '63 (verschillende methodes met hun specifieke voorwerpen).

---

(1) Voor de bibliografie werken mede : B. Moens-Lambrechts, Waasmunster, Valère Wouters, Heverlee; Ant. Janssens, Nevele; Fr. De Vos, Lokeren; André Vanderveken, Sint-Niklaas; Gerard Simons, Deurne; Herman Talloen, Aalst; Gustave Rouquart, St.-Amandsbrg; M. Daem, Dr. Haeseryn, St.-Amandsberg en alle bestuursleden van de Bond, G. Van Damme, Gent.

Zie Oostvl. Zanten, XVI (1941), 119, 16; XVII (1942), 114, 190; XVIII (1943), 91; XIX (1944), 19, 69; XXI (1946), 22; XXII (1947), 21; XXIII (1948), 7, 72; XXIV (1949), 111; XXV (1950), 73; XXVI (1951), 90; XXVII (1952), 19, 123; XXVIII (1953), 105; XXIX (1954), 150; XXX (1955), 47; XXXI (1956), 60; XXXII (1957), 106; XXXIII (1958), 123; XXXIV (1959), 147; XXXV (1960), 115; XXXVI (1961), 82; XXXVII (1962), 133; XXXX (1965), 23.

- VI. VOLKSKUNST. PRENTKUNST. WOUTERS, V. : In Allerzielenstemming : Bidprent als dodenherdenking. De Boer, Leuven, 27 okt. '62. (geschiedenis, voorstelling en opvatting, 3 ill.).
- VII. VOLKSPSYCHOLOGIE. MEY, A. DE : Boerenkultuur. De Boer, Leuven. 10 maart '62. (Algemene beschouwingen).
- Idem. Ibidem : Boerenkultuur. Onze heerlijke geschiedenis. 19 mei '62.
- GOOSSENAERTS, Dr. J. : Ons erfgoed : boer ken u zelf ! Erken uw koningschap. Ibidem : 16 maart '63.
- IX. VOEDSEL. WEYNS, Dr. J. : Ons erfgoed : zijn uw patatten ook afgevroren ? De Boer, Leuven, 25 mei '63. (uit de geschiedenis van de aardappel).
- LINDEN, Renaat van der : Gebak in Oost-Vlaanderen. Oost-Vlaanderen, Gent, XVI (1967) 93-95. (gebak te Aalst, Burst, Eeklo, Elst, Ertvelde, Gent, Geraardsbergen, Hansbeke, Edelare-Oudenaarde, Ouwegem, Ronse, Rupelmonde, Stekene, Zottegem).
- X. GEBRUIKEN BIJ GEBOORTE. S.M. : Zevende zoon te Melsele. Het Volk, 27 sept. '67. (burgemeester aanvaardt koningschap op verzoek van Z.M. de koning).
- LEVENSLIOP. KINDERJAREN. STUCKENS, Tilly : Waar is de oude kindertijd ? Kleuters wiegen nog enkel modepoppen. (Evolutie van de poppen als speelgoed, invloed van mode, televisie), De Standaard, Brussel, 3 juni '66, 2 ill.
- HALEWIJN, Mariette VAN : Kinderen schrijven Sinterklaas. Post krijgt ieder jaar honderden onbestelbare brieven in de bus. (Sinds '61 antwoord door de dienst Public Relations. Soorten brieven). De Standaard, Brussel, 30 nov. '66, 2 ill.
- HALEWIJN, Mariette VAN : Sinterklaas verliest zijn imago, maar hij wint aan commercie . . . De Standaard, Brussel, 28 nov. '66, 1 ill.
- Sinterklaas op ronde. Home Philippe Speth. Het Laatste Nieuws, Brussel, 5 dec. '66, 1 ill. (Sinterklaas bij verlaten kinderen, door toedoen van jeugdafdelingen Melopee van de vriendenkring De Korenbloem, Kapellen).
- LEVENSLIOP. SCHOOLGEBRUIKEN. Primus perpetuus plechtig ten gemeentehuize ontvangen. Het Vrije Waasland, St.-Niklaas, 19 aug. '67. (Temse, familie met 3 kinderen, primus perpetuus !)
- LEVENSLIOP. MOEDERKESDAG. Lamstraat St.-Niklaas vierde « Moederkesdag », huldigde Domjen De Cauwer. Het Vrije Waasland, St.-Niklaas 19 aug. '67, 1 ill. (voor 18e maal moederkesdag, in de volkrijke Lamstraat, pakketten voor gepensioneerden; verkiezing van « moeder » van het « Lam », hulde aan Domien De Cauwer, sinds 30 jaar pionier voor feesten in de buurt « Het Lam ».)
- VERENIGINGEN. SCHUTTERSILDEN.
- D. Z. : Sint-Jorisbeeldje, kunstschat uit Zingem. Het Volk, Gent, 8 dec. '66. Ontstaan van gilde, invloed van Oudenaarde, oprichten van wippen op deel van het kerkhof, bestemd om ongedoopte kinderen te begraven; ruzie tussen pastoor en gilde.
- SCHIETEKAT, J. : Aloude St.-Sebastiaansgilde van St.-Niklaas kreeg 440 jaar geleden keizerlijk oktrooi. Vrije Waasland, weekblad, St.-Niklaas, in 3 nrs. aug. '67.
- WAAS, Joris VAN : Keizerlijke St.-Sebastiaansgilde te St.-Gillis vierde lusterrijk 450-jarig bestaan. (uitvoerig relaas). Vrije Waasland, St.-Niklaas, 1 juli '67.

D. W. : **Nieuwe koning bij St.-Sebastiaan te Moregem**, Het Volk, 11 okt. '67. (nieuwe koning, konstrukteur van nieuwe wip, getooid met breuk, op ill. oude gildevlag, schild van de gilde; voor nieuwe koning naar oude traditie lof in parochiekerk).

**GEBRUIKEN. KERMISSEN. WORPMOTIEF. Gouden leeuwvorp te Denderleeuw** (van uit de kerktoeren). Het Nieuwsblad, Brussel, 24 juli 1967, ill.

**Wafelvorp te Nederename. Opnieuw reuzenfeesten**. Het Volk, Gent, 7 sept. '67, 14 sept. '67 met ill.; **wafelvorp door miss Mini Gouden appelvorp te Nederboelare**. Het Nieuwsblad, Brussel, 22 sept. '67.

**FEESTEN. OMMEGANGEN. (Zie ook Heiligen & Processies) WOUTERS, V. : Oogststoot en -feest te Veurne**. De Boer, Leuven, 15 aug. '64, 5 ill.

Idem. Ibidem : **Oogststoot en -feesten te Massemen**. 26 aug. '67.

J. C. Ibidem : **Tweede Landjuweel der Vendeliërgilden : Zonnig volksfeest te Hoogstraten**. 2 spt. '67.

**ZEDEN EN GEBRUIKEN. WOUTERS, V. : Oude Vastenavondgebruiken leven voort**. De Boer, Leuven, 23 febr. '63 (ganzerijden en hanekappen in Antwerpse polders en te Oostham).

Idem. Ibidem : **Pinksterbloem of Pinksterbruid**. 16 mei '64.

Idem. Ibidem : **St.-Michielszomertje**. 26 sept. '64.

**HAGELAND, A. van : 's Winters bij de haard toen men « spinninge » hield**, Ibidem 7 nov. '64

**WOUTERS, V. : Kerstroos, hulst en maretak**. Ibidem, 26 dec. '64, drie ill.

Idem. Ibidem : **Als 't Lichtnis is**. 30 jan. '65.

Idem. Ibidem : **Met één april op de dril**. 27 maart '65.

Idem. Ibidem : **Van dennetak tot kerstboom : triomf van een kerstgebruik**. 25 dec. '65.

Idem. Ibidem : **Limburgse Kerstgebruiken**. 24 dec. '66.

**XI. RECHTSHANDELINGEN. LINDEN, Renaat van der : Schandpalen in de provincie, Oost-Vlaanderen, Gent, XVI (1967) 3-5, ill.** (gebruik en handelingen, historie, Beerlegem, Berlare, Ename, Evergem, Gent, Gijzegem, Herzele, Lokeren, Mendonk, Mespelare, Ophasselt, Steenhuize, Stekene, Zandbergen, Zombeke-Waasmunster).

**XII. HEILIGEN EN PROCESSIES. WOUTERS V. : Sint-Elooi te midzomere. Te paard op bedeltocht**. De Boer, Leuven, 30 juni '62 (paardenommingen ter ere van St.-Elooi).

Idem. Ibidem : **Wij vieren Sint-Elooi**. 1 dec. '62 (een goudsmid die zendeling werd — mesdag in Vlaanderen — drie ill.); **Sint-Elooiëring op de Hasseltberg te Meise**. 28 nov. '64 (reportage met 3 ill.).

Idem. Ibidem : **Onze-Lieve-Vrouw Half-Oogst**. 11 aug. '62.

Idem. Ibidem : **Waarheid en verzinsel rond de ijsheiligen of « koude santen »**. 11 mei '63.

Idem. Ibidem : **Pinksteren : in presentatie van de H. Geest**. 1 juni '63.

Idem. Ibidem : **Het middeleeuws retabel van Hakendover verhaalt : de legende van de Goddelijke Zaligmaker**. 13 april '63, 5 ill.

Idem. Ibidem : **Sint-Lutgart, schutsvrouw van Vlaanderen**. 6 juli '63. (Verering in Vlaanderen).

Idem. Ibidem : Regenheiligen in juni. 6 juni '64.

Idem. Ibidem : Sint-Antonius met zijn varken. 15 jan. '66.

T. K. : St.-Hubertusviering in Nokere. Het Volk, 17 nov. '67 (mis opgeluisterd door hoornblazers, haan als eerste offergave, na de mis zegening van ruiters, paarden en jachthonden, uitreiken van gewijd brood.)

**VOLKSGELOOF. GEESTENWERELD.** Het Volk, Gent, 19 aug. '66, « raar maar waar » : Egyptenessen : rare vrouwkens. (Uiteenzetting aan hand van uithangbord aan herberg te Merelbeke, vroegere verhalen in Belsele en de stad St.-Niklaas.)

**XIII. VOLKSGENEESKUNDE.** E. CRAMER-PEETERS, W. BRAECKMAN, M. GYSSELINC. en middelnederlandse ziekte- en jaarprognose uit Aardenburg. Verslagen en Mededelingen van de Kon. Vlaamse Akad. voor Taal- en Letterkunde, Gent, 1966, 355-374.

**XIV. VOLKSWETENSCHAP. VOLKSDIERKUNDE.** GOOSSENAERTS, Dr. J. : Iets over de bijen en nog wat. De Boer, Leuven, 8 juni '63 (de bij vroeger en nu, een beetje bijgeloof).

WOUTERS, V. : Onze-Lieve-Vrouw Geboorte : zwaluwdag. Ibidem, 7 sept. '63.

**XVI. VOLKSLIED.** VIANE, A. : Zangmeester Wulfaert Helline van Brugge op het rederijersfeest te Gent, 1539. Bieckorf Brugge, LXVIII (1967). 153-154 (hoort ook bij X. Verenigingen, Kamers van Rhetorica).

**XIX. VOLKSTONEEL.** Gaston Martens herleeft te Gavere. Het Laatste Nieuws, Brussel, 3-10-67 (Opvoering van « Prochievrijsters » en wijzen op invloed op Martens vanwege artiesten als Albert Saverys, Modest Huys, langs hun uitbeelding van Vlaamse kermissen).

**XXII. NAMEN.** GOOSSENAERTS, Dr. J. : Ons erfgoed : oud boerenleven, boerenwerk, boerentaal. De Boer, Leuven, 5 jan. '63 (over het woord boer).

Idem. Ibidem : Oud boerenleven, boerenwerk, boerentaal. 9 febr. '63 (een beetje taalkunde — buur noodzakelijk boer?).

Idem. Ibidem : Boerenwoorden. 27 april '63 (huis, hoef, stal, roest, keet, koe, paard, kar).

Renaat VAN DER LINDEN.

# GOUWDAG 1968

## JAARLIJKSE ALGEMENE STATUTAIRE VERGADERING VAN DE KONINKLIJKE BOND DER OOSTVLAAMSE VOLKSKUNDIGEN

op zondag 27 oktober, in het Museum voor Volkskunde

Kraanlei 41, Gent.

De voorzitter herdacht volgende leden die ons ontvielen met een minuut ingetogenheid :

- Mevr. Irma De Loore, Gent; Mevr. Wed. Georgette Vankenhove-De Wandel, Gent.
- de HH. Marcel Casteleyn, Brugge; Henri De Budt, Gent; Arnold De Coninck, Wetteren; Robert Heughebaert, Gent; Fernand Sijns, Gent; Dr. Med. E.R. Van de Putte, Gentbrugge; Fernand Van Es, Haaltert.

Lieten zich verontschuldigen :

de HH. Walter Giraldo, Strijpen; Gaston Hebbelynck, Gent; Jules Pieters, Serskamp; Gerard Simons, Deurne/Antwerpen; Ferdi Van de Vijver, Borgerhout.

Na de talrijke leden en vooral die uit Lokeren, Lede, Nevele, Wichelen en Zottegem te hebben verwelkomd werden achtereenvolgens volgende punten afgehandeld.

### 1. Openingsrede door de Heer Renaat van der Linden, Voorzitter.

De openingsrede van de voorzitter had vooral verband met de vele programmapunten van de Bond, o.a. de voordrachten, de uitgaven, de stimulatie tot studiegeest en tot publikatie, enz., zie artikel « Volkskunde en Volksopleiding », blz. 198-202.

### 2. Bedrijvigheid van de Bond in het werkingsjaar 1967-1968, door de Heer Maurits Broeckhove, Sekretaris.

Ons ledenaantal is ongeveer hetzelfde gebleven. De vermindering veroorzaakt door sterfgevallen en ontslaggevendens werd vergoed door nieuw toetredende leden die we hartelijk welkom noemen.

Het Bestuur wenste het huishoudelijk reglement aan de noden van de tijd aan te passen. Een desbetreffend ontwerp werd met het Mededelingenblad nr. 12/1967 aan de leden gestuurd en op de buitengewone algemene statutaire vergadering van 17-12-1967 besproken. Het definitief reglement verscheen in het Mededelingenblad nr. 2/1968.

De Bond heeft, met de Heren van der Linden en Daem als afgevaardigden, deel uitgemaakt van het comité voor advies tot de stichting van de « Gentse Kulturele Raad », die vanaf 1970 de bevoegdheid krijgt het kultureel leven en werk op gemeentelijk vlak te behartigen.

De Heren Broeckhove, Dr. Haeseryn en Weze traden als juryleden op bij de beoordeling van manifestaties ingericht ter gelegenheid van de vernieuwing van de « Pierlalafeesten » te Ursel.

Bij de viering van het 15-jarig ononderbroken optreden van het Poppentheater « MARGIE » van Gent, waarop de Z.E.H. Vandenbroucke en de Hr. Mariën gehuldigd werden, was onze Bond vertegenwoordigd door de Heren Depoorter, van der Linden en Weze. Op de receptie hield onze voorzitter de gelegenheidstoespraak.

In ons Mededelingenblad werd gevolg gegeven aan volgende suggesties :

- het publiceren van de ontvangen antwoorden op de rubriek « Wie weet antwoord. »

– het aankondigen van de volkskundige gebeurtenissen die in bepaalde gemeenten georganiseerd worden, dit in de mate van het mogelijke.

Wat ons tijdschrift betreft, zal de verder gepubliceerde inhoud duidelijk aantonen dat de meeste zorg besteed werd aan de verscheidenheid en inhoud van de verschillende bijdragen.

Dit jaar verscheen de studie van ons medelid, de Hr. J. De Vuyst, « Het Sterrelied in het gebied van Dender en Schelde », bekroond met de Alfons de Cockprijsvraag 1963.

Een nieuwe Alfons de Cockprijsvraag 1969 werd uitgeschreven met een onderwerp i.v.m. « Volksletterkunde in Vlaanderen », in te sturen ten laatste op 31-12-1969, zie OVZ XXXXIII (1968) 85.

Volgende voordrachten werden in het werkjaar 1967-1968 ingericht :

op 19-11-1967 : Kennisgevingen van doop en geboorte in woord en beeld, met dia's  
**Dr. R. Haeseryn.**

op 17-12-1967 : Volksgebruiken in onze tijd :

– Wingene : Breugelstoet en Witte koers,

– Zaffelare : Schieten op levende dieren,

– Ouwegem : Fluitjeskermis,

– Turnhout : Tijlstoet, met lichtbeelden, **Lic. R. van der Linden.**

op 21- 1-1968 : Het natuurreservaat in de Westhoek, met kleurdia's, **Dr. Med. G. Peleman.**

op 18- 2-1968 : Hoe ontstond het boek « Het Sterrelied in het gebied van Dender en Schelde », **J. De Vuyst.**

op 3- 3-1968 : De Volkskunde als patrones van het Vlaamse lied, met weergave van opnamen, **Dr. Lucy Gelber en Lic. H. Roobaert.**

op 21- 4-1968 : Waasmunsterse volkstypen, **B. Moens-Lambrechts.**

op 12- 5-1968 : Markten en foren te Gent, **Mevr. Servaes-Van Bragt.**

op 23- 6-1968 : 100 Jaar Stationstraat te Zottegem, met kleurfilm en kleurdia's, **M. Van den Bossche.**

op 1- 9-1968 : Historische wandeling door de stad Gent, met kleurdia's, **W. Bijn.**

op 6-10-1968 : Korte geschiedenis van de Souvereine Orde van Sint-Jan van Jeruzalem  
– Hospitaalridders, en hoe men ridder wordt, met film, dia's en kleine tentoonstelling, **H.J. Bockstal.**

De voordrachten werden talrijk bijgewoond en genoten veel bijval.

We mogen besluiten dat het Bestuur, zoals het steeds het geval geweest is, zich dit werkjaar nogmaals ingespannen heeft om de faam van onze Bond hoog te houden.

### **3. Financiële verrichtingen dienstjaar 1967, begroting 1969, door de Heer Raoul Depoorter, Penningmeester.**

Uit de cijfers blijkt dat, in vergelijking met de voorgaande jaren, de financiële toestand in gunstige zin blijft evolueren.

Aan lidbijdragen werd voor 1967 geboekt 77.918,— F., tegen 77.062,—F. voor 1966.

Dit bewijst dat ons ledenaantal stand houdt.

Verkoop van losse nrs. van Oostvl. Zanten en van publikaties van onze Bond is steeds een belangrijke bron van inkomsten. Een opbrengst van 15.515,— F. getuigt van de belangstelling welke de uitgaven en de vroeger verschenen bijdragen opwekken.

Dankbaar wordt verneld dat de toelagen van het Ministerie van Opvoeding en Kultuur :

Volksoyvoeding — Voordrachten : 1.440,— F.; Provincie Oost-Vlaanderen : 7.500,— F.;  
 Universitaire Stichting : 30.000,— F. ons ook dit jaar behouden bleven.

Een speciale dank gaat naar Zijne Excellencie de Heer Minister van Posterijen — Telegrafie en Telefonie, voor zijne beslissing waarbij aan de Koninklijke Bond der Oostvlaamse Volkskundigen een aandeel in de Kulturele Postzegeluitgifte toegewezen werd voor een bedrag van 35.000,— F.

Dit alles liet toe het boekjaar 1967 af te sluiten met een batig saldo van 36.749,— F. (in weinig verschillend van dat van het voorgaande jaar : 40.510,— F.) waarvan 34.000,— F. voorbehouden blijft als reserve voor het Alfons de Cockfonds.

Volledigheids halve blijft te vermelden dat de boekhouding van 1967 en het incasso op 4 februari 1968 nagezien en juist bevonden werden door de HH. Gaston Boelens en Ing. José Vanderplaetsen, leden van de kaskommissie.

Voornoemde Heren hebben opnieuw het nazicht van de boekhouding 1968 aanvaard.

#### Staat van inkomsten en uitgaven voor boekjaar 1967

Inkomsten	Uitgaven
Incasso op 1-1-1967 :	Drukkosten tijdschrift 101.033,—
Kas — Speciën 5.650,—	Cliché's 21.905,—
P.C. 34.860,— 40.510,—	Drukwerk allerlei 2.189,—
Lidmaatschapbijdragen 82.618,—	Uitgaven Alfons de Cockfonds 32.100,—
Verkoop publikaties 15.515,—	Bibliotheek 12.742,—
Terugbetaling voorschotten op drukkosten 2.612,—	Post- en factuurzegels 4.998,—
Toelagen Openbare Instanties & Universitaire Stichting 38.940,—	Museum voor Volkskunde 14.250,—
Advertenties 5.000,—	Sekretariaat 5.187,—
Scheningen 14.500,—	Reizen 4.040,—
Reizen en prestaties 10.913,—	Andere 5.461,—
Aandeel netto-opbrengst Post- zegeluitgifte « Kulturele » 35.000,—	Voordrachten 8.854,—
Delging rentloze lening 3.900,—	212.759,—
249.508,—	Incasso op 31-12-1967 (waar- van 34.000,— F. voorbehouden blijft als reserve voor het Al- fons de Cockfonds)
	Kas — Speciën 953,—
	P.C. 35.796,— 36.749,—
	249.508,—

BEGROTING 1969

Inkomsten		Uitgaven	
a) Uit eigen bronnen		a) Algemene werking	
Lidmaatschapbijdragen	90.000,—	Drukkosten van tijdschrift	130.000,—
Verkoop publikaties	25.000,—	Drukwerk allerlei	4.000,—
Advertenties	5.000,—	Reizen	5.000,—
Schenkeningen	15.000,—	Verplaatsingskosten voor-	
Reizen	5.000,—	drachten en opdrachten	10.000,—
Alfons de Cockfonds	35.000,—	Tentoonstellingen	5.000,—
Uit baldig saldo	30.000,—	Briefport en andere	11.000,—
b) Toelagen		Sekretariaat	10.000,—
Openbare instanties	40.000,—	b) Wetenschappelijk Onderzoek	
	-----	Publikaties	
	<b>245.000,—</b>	Alfons de Cockfonds	55.000,—
		Bibliotheek en verzamelingen	15.000,—
			-----
			<b>245.000,—</b>

**4. Verslag over de werking van de bibliotheek van oktober 1967 tot september 1968 door de Heer Dr. R. Haeseryn, Bibliothecaris.**

Het verslag over het voorbije jaar kan alweer positief zijn en is even gunstig als de vorige jaren.

De bibliotheekzittingen 's zondagsmorgens en na afspraak ook tijdens de week zijn een vaste traditie gebleven met een kern van vaste bezoekers en een groot aantal toevallige lezers. Hoogtepunten in het deelnemeraantal worden steeds geschoren tijdens de ruildagen op de laatste zondag van elke maand.

Het aantal bezoekers bereikte in het voorbije werkingsjaar 497 personen, wat voor de 54 bezoekdagen een gemiddelde van ruim 9 eenheden betekent. De bibliotheek bezit 50 ingeschreven lezers-boekenleners.

Het boekenbezit is opnieuw aanzienlijk aangegroeid. Tot 29 september 1968 konden we 1097 nummers aan de bibliotheek toevoegen waaronder 57 min of meer grote, min of meer volledige tijdschriftcollecties. Die cijfers slaan alleen op wat werd geïncorporeerd en op fiches gebracht, dus op wat voor de bezoekers bruikbaar is geworden. Daarnaast staan nog vele boeken te wachten op incorporering.

Ik leg hier de nadruk op « min of meer volledige tijdschriftstellen », omdat ik hiermee een beroep wil doen op al onze leden om die collectie tijdschriften aan te vullen door afstand of ruil van losse nummers of aparte jaargangen aan de bibliotheek. Wat ons ontbreekt kunt u ontdekken op de lijsten van de aanwinsten, die men in het laatste mededelingenblad is beginnen te publiceren. Daarin worden uitvoerige bibliografische referenties en de onderwerpslemmata opgenomen.

Naast boeken zijn de diverse collecties van de bibliotheek aanzienlijk aangegroeid door aankoop en schenking van affiches, prentkaarten, manuscripten, devotieprentjes, wenskaarten, foto's, menu's, programma's, enz. Het is hier de plaats de vele schenkers, zowel particulieren als instellingen in alfabetische orde op te sommen en ze te danken voor hun milde giften. Doch vooraf en speciaal moet ik vermelden de Heer G. Haelman, die zijn rijk archief en documentatie over allerlei verenigingen, waarbij hij betrokken is geweest in diverse bestuursfuncties, aan onze bond heeft geschonken, ons bestuurslid, de Heer F.



Brossé, die honderden boeken en tijdschriftnummers aan de bibliotheek heeft geschonken, en voorts Mej. Vermeulen, die de nog overblijvende bundels met documentatie van wijlen haar broer, Schepen Vermeulen, en actief bestuurslid van de Bond, aan de bibliotheek heeft toevertrouwd. Andere schenkers waren: de Heer G. Achtergale, Mevr. J. Beaufaillie-Sevens, Mej. A. Begodt, de Heren G. Bocklandt, E. Boonen, M. Broeckhove, A. Capiteyn, J. Clauwaert, H. Cluytens, R. Curé, M. Daem, P. De Bock, Mevr. J. De Bouck, de Heren De Budt, De Caluwé, Urb. De Groote, Mgr. De Keesmaecker, de erven Prof. P. De Keyser, de Heren O. Depraet, Dr. De Schuyter, F. De Vos, J. De Vriendt, J. De Vuyst, E. Eylenbosch, Federatie van Toerisme van Oost-Vlaanderen, het Gemeentekrediet van België, Prof. em. Dr. Gillis, Dr. R. Haeseryn, de heren G. Hebbelynck, M. Heins, R. Hespel, L. Hoste, de Koninkl. Musea voor Geschiedenis te Brussel, Kon. Musea voor Schone Kunsten te Brussel, het Ministerie van Cultuur, de Heren H. Mulert, A. Piens, G. Rieux, G. Rouquaert, J. Rubbens, M. Segers, Seminarie voor Nederlandse Literatuur te Gent, Seminarie v. Volkskunde te Gent, de Heer A. Smet, Mevrouwen Standaard, G. Stoica, Tanot en Temmerman, de Heren G. Van Audenhove, F. Van Bost, Van Boxstael, G. Van Damme, R. van der Linden, G. van Severen, G. Van Petegem, J. Van Waesberghe, Mevr. Van Wonterghem, de Heren M. Vispoel, Wante, G. Weze en E.H. Winnepenninckx.

De bibliothecaris heeft zich alweer noodgedwongen alleen kunnen bezighouden met het bibliografisch beschrijven van de boeken die op de planken komen, het groeperen per onderwerp van boeken voor de reserves en het indelen van de binnengekomen collecties.

Voor definitieve rangschikking en beschrijving van bepaalde collecties werd ook dit jaar flink meegewerkt door enkele welwillende leden.

De erearchivaris de Heer M. Van Wesemael heeft naast het bijhouden van de reeds vroeger bewerkte collecties nl. bidprentjes, devotieprentjes, adreskaarten, liederen, in de voorbije periode vooral werk gemaakt van onze collectie 19e- en 20e-eeuwse menu's. Zij zijn thans opgeplakt en ingedeeld.

De Heer De Vuyst heeft opnieuw fiches van de systematische catalogus overgetikt.

De Heer H. Mulert was behulpzaam bij de uitbouw en klassering van de systematische catalogus. De Heer M. Daem heeft verder zorg gedragen voor de chronologische indeling van de clichés uit Oostvlaamsche Zanten.

De Heer R. Hespel is voortgegaan met klasseren en conserveren van onze collectie fotografische platen.

De Heren Van Damme en Otten hebben zich verdienstelijk gemaakt door het binden en versterken van de vele boeken en brochures, die dat broodnodig hadden.

De jongeheer Walter Haeseryn is opnieuw het hele jaar behulpzaam geweest bij de bibliotheekzittingen.

Voor al die belangeloze en spontane hulp is de Bond hem zeer erkentelijk.

De collecties almanakken en liederteksten van onze bibliotheek betekenden een rijke bron voor twee studenten van het Seminarie voor Volkskunde van de Gentse Rijksuniversiteit, die onlangs licentiaat werden. Het zijn de Heer Roger Berckmoes, die een studie schreef over Nederlandstalige Gentse almanakken van 1670 tot 1800 en de Heer Bertrand Achtergale, die een bijdrage leverde tot de studie van het volkslied onder de titel « De godsdienstige liederen in de genummerde vliegende bladen van Van Paemel ».

Het komende jaar zal zoals te voorzien niet minder vruchtbaar zijn, want reeds wachten vele boeken van een oude vak- en studiebibliotheek op incorporering.

Het leven van onze bibliotheek hangt af van de medewerking van de leden van de Bond. Ik weet dat die medewerking, in de vorm van schenking, ruil of materiële hulp, ook in de toekomst even groot en onbaatzuchtig zal blijven.

## 5. Bedrijvigheid van de Kommissie voor Feestelijkheden door de Heer Gustaaf Weze, voorzitter van de Kommissie voor Feestelijkheden.

In kronologische orde hadden volgende prestaties plaats :

1) **Driekoningenfeest op 7-1-1968.** Het werd een gezellig samenzijn rond de koffietafel met de opvoering van een voor de gelegenheid aangepast poppenspel « En ze kwamen van zo verre », gevolgd door een tombola.

2) **Tentoonstelling « Kantwerk als liefhebberij » van 12 tot 3 juni 1968.** Ingericht in het kader van de « Tweede Internationale Kampagne voor Musea 1968 ». Ze kwam tot stand onder impuls van ons medelid E. Robiette en de medewerking van verschillende leden kantwerkliefhebbers of -bezitters.

Demonstraties van het speldewerken werden gegeven door een onzer dames-bondsleden Mevr. De Kezel en een paar leerlingen van de Stedelijke Textielschool onder leiding van hun leraar, de Heer Van den Heede.

Een brochure<sup>(1)</sup> met praktische wenken over het speldewerken, alsook de demonstraties, brachten met zich mee dat aan verschillende zijden gevraagd werd om in het Museum een klub te stichten voor het doen heropleven van het speldewerken. Een eerste samenkomst in dit verband had plaats op 13-10-1968.

3) **Reis naar Sint-Truiden en Zoutleeuw op 28-4-1968.** Leerrijk was de geleide rondgang in Sint-Truiden, de ontvangst bij E.P. Teeuwen in zijn dorpskerkje te Gorssem maar vooral het bezoek aan het Opzoekingscentrum van Gorssem (tot bevordering van de fruit-teelt).

Het hoogtepunt bleef het bezoek aan de St.-Leonarduskerk van Zoutleeuw, waar een unieke koster-bewaarder ons op de fijnzinnigste en humoristische manier de kunstschaten liet bewonderen.

4) **Reis naar West-Vlaanderen op 25-5-1968.** Over Kortrijk met een bezoek aan de tentoonstelling « De pauselijke Zouaven » en het Folkloremuseum in het begijnhof van St.-Elisabeth. Op de weg naar Ieper werd een chicorei-ast bezichtigd. Interessant was de geleide rondgang te Ieper en het bezoek aan de Lakenhalle.

De St.-Sixtus abdij te Westvleteren was op dit tijdstip niet toegankelijk. Na Ingelmunster een tocht naar Deerlijk waar ons medelid, de Heer Leon Defraeye, Schepen, ons in het groeiende Heemkundig Museum rondleidde<sup>(2)</sup>.

5) **Reis naar Gistel op 7-7-1968.** Hoofddoel was het bijwonen van de St.-Godelieveprocessie met de 1100 zingende, biddende en/of spelende deelnemers.

Het bezoek aan de vlieghaven te Mariakerke bij Oostende viel mee, maar stortregens stoorden ons bezoek aan Brugge.

6) **Gentse Feesten van 20 tot en met 29-7-1968.** Als eerste prestatie hadden we de tentoonstelling 125 JAAR GENTSE FEESTEN gehouden van 20-7-1968 tot 31-8-1968<sup>(3)</sup>. De omvangrijke tentoonstelling kwam tot stand dank zij de medewerking van enkele leden en niet-leden, maar vooral door het Stadsarchief van Gent dat het leeuwenandeel van dokumenten verschafte.

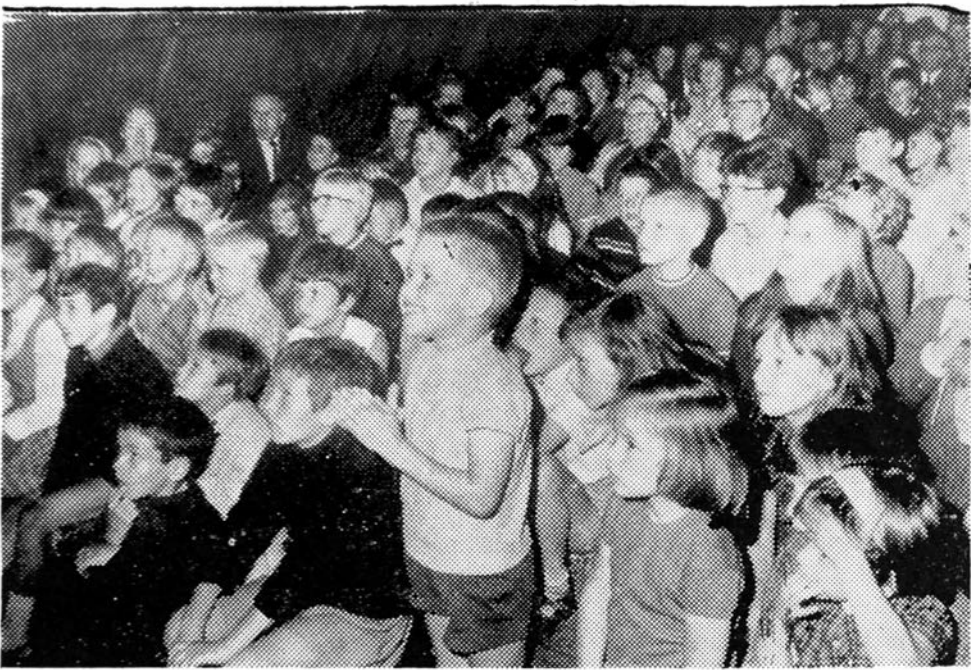
Het poppenspel kende het gewone, enorme sukses.

Drukke bedrijvigheid heerste op de twee ruilbeurzen; ondanks het ongunstige weer werden gedurende de nocturnes, de manifestaties van de kabaretgroep « De Zonnekloppers » van Gus Lajoie talrijk bijgewoond.

(1) E. Robiette, : « Kantwerk als liefhebberij » verkrijgbaar in het Museum, 10 F.

(2) Zie L. Hoste, Heemkundig Museum te Deerlijk, OVZ XXXXIII (1968) 47-49.

(3) Zie « Tentoonstelling 125 JAAR GENTSE FEESTEN » in het Museum voor Volkskunde, Kraanlei 41, Gent, van 20 juli tot en met 30 augustus 1968, blz. 205-210.



De jeugd woont talrijk en geestdriftig de poppenspelen bij – Gentse Feesten 1968

De vogelpik- en teerlingbakwedstrijden kenden grotere bijval; er werden 672 spellen vogelpik genoteerd tegen 418 in 1967. De winnaars van beide wedstrijden ontvingen ter gelegenheid van 125 jaar Gentse Feesten een kunsttegel.

7) Reis naar Hoelaart op 29-9-1968. Te Ninove bezichtigen van de prachtige O.-L.-Vrouw-Hemelvaartkerk en te Halle een kort bezoek aan de O.-L.-Vrouwbasiliek. Te Waterloo hinderden stortregens de uitstap.

Bezoek te Hoelaart aan de verkoopshalle, de wijnkelders van SERCO, het heemkundig museum en enkele serren.

#### 6) Bedrijvigheid in het Museum voor Volkskunde door de Heer L. Hoste, konservator.

Het voorbije jaar was druk. Het Museum leeft! Het aantal museumbezoekers is met drieduizend gestegen: we boekten 21.800 entrees. Gedurende de Gentse Feesten, tijdens dewelke we niet verwend werden inzake zonnige dagen, noteerden we 5.800 bezoekers, cijfer dat enigszins hoger ligt dan vorig jaar. Terloops herinneren we eraan dat er dit jaar tijdens de feestweek geen museumbezoek doorging 's avonds. Het poppenspel, gebracht door het homogene groepje: de heren Gust en Marc de Puydt en de Heer Gustaaf Neyrinck, gaf 56 vertoningen. Er werden meer dan achtduizend toeschouwers, kinderen en volwassenen geteld. Zesendertig nieuwe stukken werden opgevoerd, o.m. « Koning Rame-nas die zo nieuwsgierig was », « Olleke-Bolleke », « Wiebeltje » en andere.

De direktie van het poppenspel Takeda uit Tokio, waarin uitsluitend beroepsakteurs optreden, professoren uit Oklahoma en New-York die kandidaatpoppenspellers opleiden, waren niet enkel geïnteresseerd, maar tevens vol lof over het Gentse « spelleke ».

Dit jaar mochten we talrijke bruikbare schenkingen in ontvangst nemen. Daarover wordt om de twee maand een lijst gepubliceerd in het mededelingenblad. We inventariseerden alle bruikbare giften en verschillende series voorwerpen uit de oudere verzamelingen: o.m. tuinbeelden, tinnen voorwerpen, koperen voorwerpen, foto's en dokumenten,

uit de afdeling « Oude Gentse Stadsbeelden », gekleurd glaswerk uit Murano, ander glaswerk en de schilderijen van Van den Driessche. We rangschikten de draag- en kentekens der sekte « Maatschappijen », we maten de Van Thorenburg-kollektie grotendeels op en we maakten een begin met de inventaris van de herbergvoorwerpen. Talrijke verklarende kaartjes werden toegevoegd. Belangrijke groepen werden rondgeleid door de medereizende groepsgidsen of door de Heren Daem, De Frenne, De Puydt, van der Linden, Van de Walle, Van Moerkerke, Weze en door mezelf. Het is verheugend te konstaten dat, naast belangrijke verenigingen zoals deze der Vlaamse Apotekers, vertegenwoordigers van Franse reisagentschappen, een Tjechische melomanengroep, Russisch ambassade-personeel en andere meer, heel wat jeugdgroepen ons museum bezichtigen.

Ook prominente, afzonderlijk geïnteresseerden mochten we begroeten : de Heer Gouverneur De Kinder met familieleden, enkele konservators en konservatrices uit belangrijke musea van binnen- en buitenland.

De Vlaamse Schooltelevisie maakte opnamen in de maand mei en de kleurentelevisie deed proefopnamen in onze stemmige binnentuin in september.

Het Museum heeft dit jaar drie tentoonstellingen op zijn actief : deze in mei : « Kantwerk als liefhebberij » en deze in juli-augustus : « 125 jaar Gentse Feesten », beide in eigen expositieruimte<sup>(4)</sup>. De derde gaat door te Aalst in oktober-november op aanvraag van de Provinciale Federatie voor Toerisme in Oost-Vlaanderen. Verscheidene musea uit onze provincie verleenden hun medewerking.

De museumfolders die we vorig jaar aankondigden, kwamen klaar en werden o.m. verspreid via het Gents Bureau voor Toerisme en de Prov. Fed. voor Toerisme van Oost-Vl. Verder kunnen we met genoegen melden dat we nu beschikken over een systeem cassette-recorders, te gebruiken bij rondleidingen. De Nederlandse tekst werd door ons opgesteld en door buitenlandse vertalers omgezet in het Frans, het Engels en het Duits. De vier teksten werden door radio-speakers op band gezet. We danken hier nogmaals de heer Vander Steghen, schepen voor toerisme van wie we de installatie kregen en het Gents Bureau voor Toerisme dat instond voor de technische uitvoering der cassettes.

Ook dit jaar werden vooral tijdens de kerst- en nieuwjaarsmaand voorwerpen in bruikleen gegeven en in uitstalramen in het stadscentrum tentoongesteld met verwijzing naar ons Museum.

In de voorbije maanden werden de museummuren grondig drooggemaakt : de eerste twee fazen zijn achter de rug sinds april. De activiteiten gingen gepaard met een gedurig verplaatsen van alle voorwerpen in de benedenverdiepingen en een verwarmingsmisère die ons waarschijnlijk nog lang in het geheugen zal blijven. We hebben evenwel het Museum de gehele tijd normaal open kunnen houden dank zij de toewijding van het museumpersoneel zonder enige uitzondering. Op dit ogenblik zijn de schilderwerken aan gang.

We danken hier graag allen die ons hielpen in de museumbedrijvigheid o.m. bij het herstellen en nazien van giften en andere voorwerpen, bij het onderhouden van de museumruimte en bij alle andere museumaangelegenheden. We vermelden de heren leden van de museumkommissie en de reeds aangehaalde toezichters : de Heren René de Graeve, Speleers en Gustje de Puydt.

---

(4) Voor meer detail over de tentoonstelling zie bedrijvigheid van de Kommissie voor feestelijkheden, blz. 220 en « Tentoonstelling 125 JAAR GENTSE FEESTEN » ingericht door de Koninklijke Bond der Oostvlaamse Volkskundigen en het Museum voor Volkskunde onder het patronaat van het Stadsbestuur van Gent, blz. 205-210.

## 7) Algemeen verslag over de inzending op de Alfons de Cockprijsvraag 1967, door de Heer R. van der Linden, algemeen verslaggever.

« De volkskundige belichting van een bepaalde tak van de vogelsport, beoefend in het Vlaamssprekend gedeelte van België », is het onderwerp van de Alfons de Cockprijsvraag 1967, uitgeschreven door onze Bond (OVZ XXXXI (1966) 80.

Het sekretariaat ontving slechts één antwoord, evenwel een antwoord van gewicht. De inzending « De Vinkensport in het Vlaamssprekend gedeelte van België » ingestuurd onder schuilnaam « Ieder vogel zingt zoals hij gebekt is », is een verhandeling van 216 getypte bladzijden, van 42 regels met 62 lettertekens met 32 illustraties. Wij staan dus een heel eind boven de gevraagde omvang en krijgen ongeveer het vierdubbele. Het werk omvat vijftien hoofdstukken, naast de inleiding, het nawoord en de bibliografie.

Het bestuur van de Bond stelde een commissie aan om het antwoord op de prijsvraag te beoordelen, nl. Lic. Marcel Daem, ondervoorzitter van de bond, redaktielid van OVZ; Ivo Deboo, voorzitter van de A.vibo. (Algemene Vinkeniersbond); Dr. René Haeseryn, werkleider aan het Seminarie voor Volkskunde, R.U.G., bestuurslid van de Bond, redakteur van OVZ; E.H. A. Viane, lid van de Koninklijke Commissie voor Volkskunde, redakteur van Biekerf.

Als voorzitter van de Bond valt me de taak te beurt het algemeen verslag op te stellen.

De heren van de commissie stelden over het algemeen een niet te uitvoerig verslag op.

I. Marcel Daem noteert vooraan : het onderwerp is tegelijk moeilijk en dankbaar. De auteur, een oningewijde in deze volkse ontspanning, heeft de moeilijkheid overwonnen door zoeken en zanten en zelfstudie. De technische uiteenzettingen zijn gesteld in een bevattelijke taal, zonder afbreuk te doen aan het taaleigen van de vinkensport. De auteur die de leerrijke artikels in het tijdschrift « De Vinkenier » te zijner beschikking had, heeft een persoonlijke studie tot stand gebracht, o.a. door de veelvuldige contacten met de sport en met de meest bevoegde vinkeniers uit Vlaanderen, door deze bronnen oordeelkundig te verwerken. Het jurylid oordeelt, dat de volkskundige aspecten van de vinkensport omvangrijk en evenwichtig belicht zijn. Hij uit een wens voor twee punten : zo mogelijk meer uitleg te vernemen over de oorsprong van benamingen als : waals zingen, pink, tjok en grol slagen. Het Middelnederlands Woordenboek van Verwijs en Verdam kan in dit opzicht behulpzaam zijn. Een hoofdstuk, gewijd aan vergelijkende studie, bv. voor gebruiken in Wallonië en Nederlands taalgebied en Franse vaktermen levert belang op voor verder uitdiepen van het thema, of voor geografische vergelijkingen.

Het boek, samengesteld met kennis, geduld en toewijding, besluit met een systematische bibliografie en een register op de plaatsnamen, hetgeen het raadplegen vergemakkelijkt. Inzake methode is het een flinke studie. De heer Daem besluit : zonder enig voorbehoud « gunstig voor bekroning ».

II Ivo Deboo vindt het een degelijk, waarheidsgetrouw, zeer nuttig en belangwekkend werk. Hij komt slechts met twee opmerkingen voor de dag : een i.v.m. het zangreglement en een nopens de voornaam van de medewerker. Hij besluit met zijn hartelijkste gelukwensen, veel bijval voor de uitgave en met de hoop, dat de studie moge bijdragen tot meer begrip in hogere kringen !

III René Haeseryn beschouwt het werk als een zeer lovenswaardige poging om de geschreven bronnen over de vinkensport te verzamelen, maar noteert tevens, hoe de auteur door persoonlijk contact met vele vinkeniers nieuwe gegevens kon opdoen en verwerken. De Heer Haeseryn is van oordeel, dat de auteur zijn studie meende te moeten uitbreiden tot een soort van « volkskunde van de vink », maar dat hij er in dit opzicht niet helemaal in geslaagd is. Volgens zijn mening zou alles wat niet rechtstreeks met de vinkensport verband houdt, best uit het werk geweerd worden bv. in het hoofdstukje « de vink in de volksstaal » weren wat niet behoort tot het vakjargon. Het vinkeniersjargon zou een grondige

behandeling dienen te krijgen in de vorm van een gekommentarieerde verklarende woordenlijst. De enquête van de Heer Fiems die niet werd verwerkt, en de lijst van de vinkeniersmaatschappijen zou hij als bijlage willen opgenomen zien, los van de studie. Naast de algemene bezwaren verstrekt de Heer Haeseryn een reeks nota's, o.a. in betrekking met fonetisch schrift van een lied, het gebruik van sigels, verklaring van teksten, ouderdom van remedies en dies meer. Ook voor de taalvorm kunnen enkele verbeteringen aangebracht worden.

Zijn besluit luidt, dat het werk zeker in aanmerking komt voor toekenning van de prijs. Een grondige bewerking zou moeten overwogen worden voor de uitgave.

IV. A. Viane herhaalt bondig de lovende beschouwingen van de vorige heren: « de auteur levert een verzorgde en rijk gedocumenteerde volkskundige monografie ». Zijn bronnen zijn zowel zijn eigen waarneming als het getuigenis van vinkeniers, alsook geschreven en visuele bronnen. Hij behandelt al de aspecten van het volksleven in verband met de vinkensport: met passende kritische opmerkingen over de sociologische ontwikkeling van de sportbeoefening en het verenigingsleven.

Zijn studie heeft hij zelf con amore uitgebreid tot volkskundige hoofdstukken die niet rechtstreeks de sport, maar wel de vogel zelf betreffen. *Quod abundat non vitiat*. Zo o.m. de verzamelde zegswijzen. Twee vragen treden naar voor: zo mogelijk gevallen aanduiden waar de maatschapsnaam een herbergnaam geworden is, of omgekeerd, bv. de zg. oppositiebergen. Worden in vinkenierslokalen, zoals in andere sportlokalen, ook trofeeën bestendig tentoongesteld? Het zeer goede hoofdstuk over de vink in taal en zegswijzen zou nog kunnen aangevuld worden met de vink in de toponymie, o.m. uit *De Flou*, *Woordenboek der Toponymie XVI* 496-499.

Het slot: deze uitstekende volkskundige monografie verdient m.i. bekroond en uitgegeven te worden, met nog uitbreiding zo mogelijk van de zeer goede illustratie.

De vier beoordelaars maken het de algemene verslaggever gemakkelijk. Ze zijn het roerend eens om de de Cockprijs 1967 toe te kennen aan de auteur van deze flinke volkskundige studie.

De vergelijking tussen de sobere bibliografie in volkskundige tijdschriften en uitgaven, de uitstekende landkaart met de verspreiding van de vinkeniers in een « ronde van Vlaanderen » en een « ronde van Midden-België » bewijst, hoe de auteur als vorser langs onbetreden paden is getrokken, als wetenschappelijke gids optreedt in verscheidene takken en vakken. de rijke oogst uit herbergen, van vinkenierszettingen en vaktijdschriften bundelt in een haast gaaf geheel. Het materiaal is nieuw, behandelt verleden en heden, bestrijkt heel Vlaanderen, van de uithoeken Knokke en Veurne, Haacht en Herentals. Oost- en West-Vlaanderen omvatten de hoofdbrok. De evolutie van de vinkensport in het begin van onze eeuw tot bundeling van vinkeniers in 1935 en het verschijnen van « *De Vinkenbode* » in hetzelfde jaar (gauw herdoont in « *De Vinkenier* ») kunnen een aanwijzing beduiden om in andere sporttakken dusdanige ontwikkeling op te sporen en vast te leggen. In een ruim deel van de studie ligt de klemtoon op het element « mens » om het zo uit te drukken, de gebondenheid met zijn dier(en): lied en sport, naamgeving, rouwgebruiken, vinkenpoëzie, vinkenhistories en volkse remedies voor geneeskunde en zang openbaren telkens sociologische aspecten. De schrijver vond een onvermoede bron in een enquête van een vinkenier, de Heer René Fiems, die als een voorbeeldige handleiding kan geciteerd worden. Vanzelfsprekend dienen we rekening te houden met de opmerkingen van de juryleden, voor het zangreglement, voor de sigels en de andere punten die bv. de Heer Haeseryn aanstipt. Mits rekening te houden met deze opmerkingen krijgen we m.i. hier een volkskundige uitgave van de bovenste plank, die er kan op bogen « het levend volksleven » van verleden en heden te bundelen in een nauwgezette sociologische ontwikkeling.

De Koninklijke Bond der Oostvlaamse Volkskundigen is verplicht door de Alfons de Cockprijsvraag oude adelbrieven te verdedigen en te verspreiden. Van 1928 tot 1968 trekt de Bond een hoge lijn van verheven uitgaven. Deze nieuwe studie vormt weldra een ware parel aan een oude kroon!

Na kennis genomen te hebben van het algemeen verslag heeft de Raad van Beheer op zijn vergadering van 9-9-1968 besloten het ingediende werk « De Vinkensport in het Vlaamssprekend gedeelte van België » te bekronen met de Alfons de Cockprijsvraag 1967.

Na ontsluiting van de omslag met motto « Ieder vogel zingt zoals hij gebekt is » bleek dat de auteur de Heer Maurits Broeckhove uit Gent was. De voorzitter overhandigde onder geestdriftig handgeklap het kunstdiploma en de prijs aan de laureaat.

## 8) Rondvragen en suggesties.

In verband met het inzicht om een gedenkplaat ter herinnering aan wijlen de Heer Henri Van Daele, toneelspeler, op het huis in de Keizer Kareistraat te Gent aan te brengen, vraagt de heer Rieux de medewerking van de Bond.

Het Bestuur wil graag op dit verzoek ingaan, doch vraagt vooraf volledig over het plan ingelicht te worden.

Na het middagmaal in de Raadskelder werd om 15 u. een rondgang gehouden in het Museum en/of ruilbeurs bijgewoond.

## 9) Huldiging van Mevrouw Hélène Maréchal ter gelegenheid van haar 75e verjaardag.

De Bond heeft geoordeeld dat die verjaardag van de zo populaire toneelspeelster en zangeres niet ongemerkt kon voorbijgaan.

Voor een bomvolle zaal stelde de Hr. van der Linden haar boek voor, uitgegeven onder de auspiciën van de Bond en het Museum, getiteld: « HELENE MARECHIAL -- EEN



Cliché : Dagblad VOORUIT

Hélène Maréchal aan de ere tafel

We bemerken van links naar rechts de Heren van der Linden, Weze, Will Ferdy en E. Boonen. Uiterst rechts de Hr. Depoorter

LEVEN VAN ZANG EN TONEEL »<sup>(5)</sup>. Hij wenste de Hr. Verdonck van de drukkerij St.-Amand geluk met de prachtige uitgave.

Nadat de gevierde letterlijk in de bloemen gezet was en vele gelukwensen voorgelezen waren, belichtte de Hr. Weze haar veelvuldige beoefening van menslievendheid en overhandigde haar vanwege Bond en Museum een omslag voor haar goede werken.

De Hr. Devos, afgevaardigde van het Kon. Verbond der Gentse Dekenijen wees eveneens op haar activiteiten van dienstbetoon en Mevr. Mareen, opperdekenin, bood haar namens het verbond een aandenken aan. De Hr. Van der Cruyssen overhandigde haar een kunstierbord met de afbeelding van de gevierde als « Zenobie van Bachten de Kupe » en « 't es groen hoedje ». Ook Will Ferdy die van haar « zijn eerste stappen op de planken » leerde, sloot zich bij de hulde aan en schonk haar een langspeelplaat.

Mevr. Maréchal dankte ten slotte allen en inzonderlijk de Bond die haar aangezet had haar biografie neer te pennen.

Na de receptie werd het « ST.-BERNARDUSSPEL » bewerkt voor het poppentheater, naar het toneelstuk van Henri Ghéon, opgevoerd. Aldus eindigde de welgevulde, gulle goudwedag.

M. BROECKHOVE.

---

## BOEKBESPREKING

H.J. BOCKSTAL : « De wapenramen van het kloosterpand der Minderbroeders te Oudenaarde ». Uitg. Geschied- en Oudheidkundige Kring van Oudenaarde, Jezuïtenplein 11, Oudenaarde. 48 blz., 17 platen (ramen), 111 ill. Prijs 150 F. P.R. 522454.

In het stadsarchief van Oudenaarde berust een fonds onder de naam « Gift Desmanet de Biesme ». Dit fonds bevat genealogische, epitafische en heraldische aantekeningen i.v.m. vooraanstaande families uit het Oudenaardse. Het handschrift nr. 40 van dit fonds beschrijft de wapenschilden die voorkwamen op de glasramen van het kloosterpand der Minderbroeders, en verstrekt een paar zwakke schetsen van biezonderheden. De periode en manier van verdwijnen dezer ramen is onbekend. Het klooster is verdwenen.

H.J. Bockstal heeft de oorspronkelijke

tekst van het handschrift hernomen, maar verstrekt een volledige wapenbeschrijving en levert een bondige biografie en kommentaar over de wapenvoerder. Met voorbeeldige kennis van zaken en benediktijnergeduld heeft hij voor zestien families het wapen beschreven en keurig getekend; een (raam 12) (exue et indue - 1640) blijft een raadsel voor de identifikatie.

De geschiedenis van Oudenaarde, van een reeks vooraanstaande families en van de heraldiek straalt luisterrijk uit deze waardevolle publikatie. R.v.d.L.

---

(5) Te verkrijgen in het Museum, 100 F.



J. DE VUYST : « Het Sterrelied in het gebied van Dender en Schelde » Uitg. Kon. Bond der Oostvl. Volkskundigen, Oscar de Gruyterstraat 36, Gent. 1967. 173 blz. Prijs : 275 F.

De studie van J. DE VUYST over het Sterrelied in het gebied van Dender en Schelde, is verdienstelijk werk dat om meerdere reden lof en dank verdient. De auteur is een ervaren verzamelaar op volkskundig gebied die zich geen moeite spaart om materiaal te vergaren en te ordenen. Hij kent de literatuur, beschikt over een rijke dokumentatie en is vertrouwd met gebruiken en plaatselijke eigenaardigheden van de behandelde streek. Zijn ambities bij de onderhavige verzameling zijn van drievoudige aard :  
1° het sterrelied te « behandelen in een grote cyclus, die de hele krans van feesten omsluit, te beginnen bij de Advent en eindigend bij Driekoningen » (p. 11).

2° de liederen altijd te beschouwen, in hun globaal verband, gezongen in die ene feestkring die uitzonderlijk rijk is aan volksgebruiken » (p. 11);

3° de blijvende betekenis van het volkseigen lied voor de levenshouding en -beschouwing van het volk aan te tonen; immers, de schoonheid van het Vlaamse lied, zijn aktuele levenswaarde, zijn godsvruchtige en innige expressie, de eenvoud en het ongekunsteld realisme bij de vormgeving « maken het mogelijk in het volk van toen de hedendaagse mens terug te vinden » (p. 48).

De beperking van het onderwerp én tot een enge geografische sektor, én tot een kort tijdsbestek in de jaarkring, kan ten gevolge hebben dat de verzameling van materiaal en feiten ontoereikend is voor een volledige en gedokumenteerde behandeling van het onderwerp. De auteur ontwijkt aan dit, geenszins denkbeeldig, gevaar door de volgende middelen :

- Hij verbreedt van meet af aan de omvang van het begrip *sterrelied* tot: lied uit de periode van Advent tot Epifanie (p. 11, 13, 113).
- Hij verruimt de geografische sektor van een bepaald dorp, stad of streek uit de provincie Oost-Vlaanderen tot geheel Oost-Vlaanderen (p. 5).
- Hij vervlecht het zakelijk commentaar bij het materiaal met algemene beschouwingen en ervaringen uit de volkskunde.
- Hij illustreert en verrijkt de vergelijkende ontleding van het materiaal door voorbeelden uit de literatuur, afkomstig uit dezelfde, maar ook uit andere streken en provincies.

De Koninklijke Bond der Oostvlaamse Volkskundigen kende de *Alfons de Cockprijs* van 1963 toe aan onderhavige verhandeling. Of A. de Cock, de bekende pionier en vrijgevege beschermer der Vlaamse Volkskunde, de bekroning van dit werk zou goedkeuren? We aarzelen niet deze vraag met een volmondig ja te beantwoorden. De bedoelingen van de auteur en zijn opvattingen over een dergelijke verzameling van het volkslied stemmen overeen met de zienswijze van A. de Cock. We lezen op p. 13 : « Dat we bij alle teksten de melodie niet kunnen aangeven, vinden we erg jammer, des te meer omdat een tekst zonder melodie voor meer dan de helft van zijn waarde verliest, dit dan in liedverband. We mogen wel zeggen, *een soep zonder zout*. Daarenboven is de melodie noodzakelijk, want anders kunnen we toch moeilijk van een *lied* spreken; het lied dat voorzeker de meest direkte kunstvorm van het volk is, hier te beginnen met de ballade, die een vertelling is in gestileerde vorm, de letterkundige kunst-

vorm van het volk om zijn gemoedsleven op die manier tot uiting te brengen ».

Bij dit belangwekkend pleidooi voor het muzikaal aspekt van het volkslied mag ons de voorzeker onbewuste zwenking van de gedachte naar het literaire niet ontgaan. Hierin vertoont J. De Vuyst, naast de verwantschap in geesteshouding, ook een gelijkenis met A. de Cock wat zijn specifieke gaven als volkskundige betreft. Geschiedenis en taalkunde, dat is het eigenlijk terrein van zijn vorsen en verzamelen. We begripen zijn bemerking op p. 14, ze is ter zake : « Spijtig genoeg is het optekenen van melodieën een grote, zoniet de grootste moeilijkheid van de volkskundige in 't algemeen en de volksliedvorser in 't bijzonder ». We durven hieraan toevoegen : en niets is gewaagder dan kommentaar bij het muzikaal uitzicht van liederen, zonder grondige kennis en ervaring in de muzikale volkskunde. Dergelijke beschouwingen kunnen zelfs misleidend zijn voor jongeren die nog niet oordeelkundig het kaf van het koren kunnen scheiden.

De te bekronen waarde van het boek ligt zonder twijfel in de milieustudie, in

de vergelijkende ontleding van de liedteksten en in de verklaring van hun gedachtelijke inhoud. Nochtans mag de muzikale volkskunde de auteur oprecht bedanken om enkele waardevolle liedmelodieën die hij, samen met de volledige tekst, uit de volksmond kon opvangen. We denken vooral aan sommige varianten van het Maria-Magdalena-lied (p. 102 v.v.). Ook okkasionele bemerkingen over bepaalde zangwijzen van het volkskind leveren, onrechtstreeks, belangwekkend feitenmateriaal nopens de stijl van de Vlaamse melodie (o.a. p. 70, 74).

De uiterlijke presentatie van het boek is zeer verzorgd. In de tekst zijn kleine zetfouten ingeslopen. Ervaring leert hoe lastig het is ze te vermijden. De notatie van de liederen vraagt om verbetering van veelvuldige fouten en afwijkingen van erkende schrijfkonventies.

De Vlaamse volksgemeenschap is de Koninklijke Bond der Oostvlaamse Volkskundigen en de heer De Vuyst erkentelijkheid verschuldigd voor deze rijke bijdrage tot het volkseigen cultuurbezit.

Dr. L. Gelber

H. DE SCHRIJVER : « *Geschiedenis van het Landmetersberoep.* » Uitg. in eigen beheer : Antwerpsestwg. 115, Sint-Amandsberg. 50 blz., 16 ill. Prijs : 65 F. P.R. 76.124.

Het landmeterscorps bestaat sinds minstens zes eeuwen. Dit beroep dat sinds eeuwen een eigen karakter handhaaft, beschikt over kostbare archieven. De geschiedenis van het beroep vereist een bijzondere aandacht door gebeurlijke verwarring van de diverse benamingen voor de landmeters en hun bewerkingen. Termen van grensbetwistingen, afpalingen, beschrijvingsstaten verschillen licht van streek tot streek. Een

bondig overzicht van deze vraagstukken brengt de auteur vooraan. Daarna betreden we het terrein van de geschiedenis : 1. *De hoge Oudheid*, langs Hellas, Rome en Arabië. 2. *Vanaf de late middeleeuwen tot de Franse omwenteling*, troont ons doorheen vele steden en streken van het land, met een kijk op gebruiken, termen, archieven in en van Henegouwen, Mechelen, Ieper, Nieuwpoort, Brugge, Brussel, Gent, Oudenaar-

de, Dendermonde, Antwerpen, Luik, Veurne. De « costuyme » van Henegouwen, Mechelen, Veurne, Nieuwpoort, Brussel, e.a. krijgen een uitvoerige beurt. Een edikt van de aartshertogen Albrecht en Isabella regelde de uitoefening van het beroep. 3. *De moderne Periode* belicht het ontstaan van het kadaster en de evolutie tot 1936. 4. *De Opleiding van de oude Landmeters* situeert de praktische proeven, de graden van het beroep, deelt « de eedt van Landmeters » uit de achttiende eeuw mede, de uitrusting met instrumenten allerlei, de opmetingen en de plans als kunstige schilderijen, het systeem van Apiaan in zijn werk over « Cosmographie » in 1524, van Gemma Frisius in 1533, de overeenstemming van deze beginselen met de moderne topografie en planimetrie, de toepassing voor de landkaart van het eiland Walcheren, de uitwendige Polygoon van Brugge, volgens

Popp, het toezicht op de instandhouding en het onderhoud der wegen, het bepalen van maten in Brussel, Oudenaarde, Brugge, Gent, Aalst, Henegouwen, Limburg, enz. Tot slot ontdekken we « De oude Landmaten » voor de korte en grote lengten, de oppervlaktematen.

De auteur, gezworen meetkundige schatter van onr. goederen en bosbouwkundige, heeft een vrij onbekende wereld getekend. Wij kennen de (onrechtvaardige) landmeter in sagen, omdat hij bedriegt. Maar hier treedt de landmeter naar voor als een vooraanstaand, geleerd man, die sinds eeuwen de waardering van zijn omgeving geniet. H. De Schrijver levert een studie met rijke dokumentatie en puike illustratie. Jammer, dat een Inhoud ontbreekt en dat de talrijke bronnen niet systematisch en volledig werden gerangschikt.

R. v. d. L.

---

Clemens TREFOIS, Willem PUNT, Jan PLOEGER : « Ons Kaapse Gewels ». Stigting Simon van der Stel, Pretoria, 1968, 92 blz., 76 ill.

Onder de gemeenschappelijke titel « Ons Kaapse Gevels » belichten drie auteurs brand- en standpunten, waar de bouwkunst en dan specifiek de gevel naar voren treedt. Cl. Trefois schrijft over « Oud-Nederlandse Stijlelementen in de Kaapse landelijke Architectuur » (9-52), W. Punt over « Relics of the vast Dutch Commercial Empires » of « 'n Vergete Wêreldrijk » (53-72), J. Ploeger over « Die Militêre Boukuns in die Nederlandse en eertydse Kolonies (1500-1800) » (73-92).

Architekt Cl. V. Trefois streeft ernaar een bewijs te leveren voor de Nederlandse herkomst van de Zuidafrikaanse landelijke bouwkunst. De wordingsge-

schiedenis van deze huisbouwkultuur ginds en het rijk architectuurhistorisch verleden van eigen gewesten geniet bij Nederlanders en Vlamingen niet de bekendheid en waardering die zij terecht verdienen.

Hij ontleedt het doktoraal proefschrift van dr. Jan van der Meulen : « Die europäische Grundlage der Kolonialarchitektur am Kap der Guten Hoffnung. » (Marburg, 1962). Het werk bevat 879 afbeeldingen van uiterst klein formaat. Cl. V. Trefois bewijst aan de hand van 23 foto's en tekeningen, hoe Jan van der Meulen tot de historici behoort, die de resultaten van hun onderzoek aanvaarden voor zover het met hun opvattin-

gen strookt, (hier de prioriteit van de Duitse architectuurinvloeden in Zuid-Afrika) met praktisch onhoudbare veronderstellingen verscheidene terreinen betreedt en stellingen door persoonlijke zienswijze tot een ingewikkelde verstrengeling verwingt. Cl. V. Trefois ontzenuwt meerdere punten van Jan van der Meulen, b.v. de veronderstelling als zouden Kaapse stijlkenmerken in de Duitse barok moeten gezocht worden, de wordingsgeschiedenis van de Zuidafrikaanse plaasgevels en geveldecoratie, zijn ontlede van stijlkenmerken, zijn opvatting van de prehistorische woningbouw, zijn standpunt dat Vredeman de Vries de echte Renaissancekunstenaar zou wezen, het uitschakelen van de Vlaamse kunstopvoeding van Vredeman de Vries, enz. Deze sobere opsomming mag de indruk niet wekken, dat de studie van Cl. V. Trefois negatief zou gericht zijn. Hij stapelt historische en vooral kunsthistorische bewijzen op elkaar, dat de Kaapse landelijke bouwkunst *Nederlands* in de ruime zin is, als een daadwerkelijke cultuurhistorische erfenis met de kenmerken van een ambachtelijke traditie. We lezen b.v. hoe in 1611 in Amsterdam van de driehonderd en tien kooplieden meer dan de helft van Vlaamse oorsprong is, hoe Vlamingen in ballingschap de stuwkracht der economie en de koloniale expansie van de Hollanders hebben gediend. De evolutie van de geveltoppen, de betekenis van een stijlvernieuwing, de stijleigenheid met een uitgroei van talrijke verrassende en levendige variaties op verscheidene terreinen, de krulvormige belijning van topgevels, de driepasboog en knik, de uitbreidingsperiode van Vlaanderen, de geprofileerde gevelbelijning langs holle- en blomgevel, een uitvoerige reeks

van kunsthistorische gegevens, artistieke gebouwen, historische aanwijzingen, Nederlandse invloed op de Zuidafrikaanse meubelkunst en andere punten, veertig aantekeningen en verwijzingen zijn in deze studie naar voor getreden om stuk voor stuk en globaal tegelijk aan te tonen, dat de stelling van Dr. van der Meulen vele leemten vertoont en de elementaire regelen van de kunsthistorische kritiek verloochent. De Kaapse landelijke bouwkunst is in grote lijnen Nederlands. Daar bestaan Duitse en Franse invloeden, maar in Zuid-Afrika drukt en troont een cultuurhistorische erfenis van de Lage Landen bij de zee.

Dr. W. Punt ziet de Nederlanden als bakermat van de « Kaap-Hollandse boustyl », maar ziet verder, hoe « vanuit Nederland en Vlaandere het boumeesters en vakmanne die mooi gewelargitektuur na naburige gebiede in Skandinawië, die Oosseegebied, na Duitsland en na Frankrijk uitgedra. Vandaag nog is hier die Hollandse en Vlaamse gewels in Danzig, Pole, Denemarke, Swede, in Noordwes-Duitsland en Noordwes-Frankryk te sien ». Hij ziet die kultuurspreiding, waarvan we ons geen zier bewust zijn, in Nieuw-Nederland, Brazilië, West-Afrika en andere gebieden.

Dr. Jan Ploeger behandelt de geschiedenis van bepaalde Nederlandse vestingen in de vroegere (Hollandse) kolonies en invloedssferen. De bouw van een middeleeuwse stad, de tachtigjarige Oorlog (1568-1648), het buskruit, Simon Stevin betekenen een aanloop om verschillende vestingen nauwgezet onder de loepe te nemen.

« Ons Kaapse Gewels » tekenen langs een vaak verrassende tekst en over-

vloedige illustratie het diepe spoor dat onze vaklieden en ballingen en stede-

stichters alom onuitwisbaar hebben nagelaten.

Renaat VAN DER LINDEN

---

J. PHILIPPEN: « De oude Vlaamse bedevaartvaantjes. » Hun volkskundige en cultuurhistorische betekenis. Europa Uitgeversbedrijf, Diest, 1968, 150 blz., 111 ill., 740 F.

Bijna een halve eeuw geleden bracht de Antwerpse bibliofiel en volkskundige Em. H. van Heurck zijn standaardwerk: *Les drapelets de pèlerinage en Belgique et dans les pays voisins. Contribution à l'iconographie et à l'histoire des pèlerinages*(1). Sindsdien hebben de bedevaartvaantjes met een vrij betrekkelijke regelmaat een uitgave gekocht: West- en Oost-Vlaanderen en Oost-Brabant (2) kregen de beste beurt. De publikatie van Em. van Heurck en deze voor Oost- en West-Vlaanderen zijn intussen reeds een antikwarische zeldzaamheid geworden.

Jos. Philippen, volkskundige en bibliofiel en uitgever tegelijk, heeft met een nieuwe uitgave onze bedevaartvaantjes recht laten wedervaren. Hij schonk ons niet alleen een parel op gebied van bibliofilie, maar heeft het esthetisch belang van zijn werk verhoogd door te putten uit pure Vlaamse, maar ver verwijderde bronnen. De fluwelen Breughel (1568-1625) verschijnt met een biezonderheid uit een doek in de Prado, Madrid; Pieter Breughel daagt op met een tekening uit het Prentenkabinet v.d. Uffizi, Florence, toont een hoek van « De bruiloft van Mopsus en Nisa », van de Vlaamse Kermis, van de St.-Joriskermis; Braunschweiger Monografist praat met een

« jong koppel bedevaarders ». Daarnaast schrok de auteur er niet voor terug de kopergravure van Gaspar Bouttats voor O.-L.-Vrouw van Broechem in kleurendruk weer te geven en een origineel vaantje van Scherpenheuvel, uitgegeven door Brepols en Dierckx zoon, in het boek te laten inplakken.

Hij schikt het geheel in zeven hoofdstukken: een beknopte bibliografie en bepaling, manier en tijd van ontstaan, bakermat en verspreidingsgebied, soorten, traditionele en andere vormen, technieken, bekende meesters en anonieme volkskunstenaars, specifieke werkwijze en de kunstwaarde, volkskundige en cultuurhistorische betekenis.

In deze wijde waaier van gegevens heeft de schrijver reeds in de titel twee beperkingen voorspeld. Hij behandelt enkel bedevaartvaantjes van het huidige Vlaams gebied. Frans-Vlaanderen, Noord-Brabant en Nederlands Limburg die weleer met ons een geheel vormden, komen nog niet aan bod. Daarnaast treden de zes-, zeven- en achttiende eeuw ons luisterrijk tegemoet, maar anno 1817 heeft de invoering van de litografie door Charles Senefelder, broeder van de uitvinder, de oude periode in de drukkunst afgesloten. Uitsluitend onder dat oogpunt gewaagt Jos. Philip-

---

(1) E. VAN HEURCK: *Les drapelets de pèlerinage en Belgique et dans les pays voisins. Contribution à l'iconographie et à l'histoire des pèlerinages*. Antwerpen, 1922, 530.

(2) Maurits VAN COPPENOLLE: *Westvlaamse bedevaartvaantjes*. Brugge, 1942, 80.

Renaat VAN DER LINDEN: *Bedevaartvaantjes in Oost-Vlaanderen. Legenden, ikonografie, volksgebruiken*. Zottegem, 1958, 367.

Jos. PHILIPPEN: *De Oostbrabantse bedevaartvaantjes van voor 1850*. Diest, 132.

pen van « oude » bedevaartvaantjes, want tot op heden bestaat er in de traditie van deze volkskunst en -prent een wonderde continuïteit.

De waarde van de studie ligt niet alleen in de aangehaalde gegevens, in de onberispelijke uitvoering van drukkunst, de talrijke illustraties, in punten die we aan de uitvoerige bijlagen en registers ontlene, de bedevaartgebruiken, als opwegen, offeren, bewegen blootsvoets en op knieën, paardenomgangen, enz., naast de bedevaarten tegen ziekten van mens en vee (een lijst van achtentwintig kwalen), in het totaal en globaal overzicht dat de vorser

in verband met de vaantjes toont en tooit, maar ook in het feit, dat hij met dit patrimonium van onze volksdevotie en kunst ver over de grenzen reikt. Een voorbeeldige samenvatting in het Frans, Duits, Engels, Spaans en Italiaans besluit het werk. In onze tijd van vooruitschrijdende Europeanisering verdient Jos. Philippen alleen daarvoor reeds een eresaluut. In dit opzicht mogen we getuigen: een werk van Europees formaat. Onze volkskunde, kunst en kunstenaars bestrijken langs deze weg het hele westen van ons werelddeel.

Renaat VAN DER LINDEN

---

## Tentoonstellingen

### **BORGERHOUT. — Interprovinciale spinsterdag.**

Naar aanleiding van de vijftiende heemkundige tentoonstelling en van de vijftien jaargangen van « Gitschotelbuurschap » heeft ons medelid Ferdi Van de Vijver een interprovinciale spinsterdag georganiseerd. Zijn doel was tweevoudig : talrijke spinnewielen laten zien en de verscheidenheid beklemtonen, daarnaast de gelukkige bezit(s)ters de gelegenheid bieden het toestel te gebruiken en het gebruik te stimuleren. Dank zij de oproep van Jan Lambin in de Postiljon B.R.T. kwamen spinsters uit alle windstreken : Gentbrugge, Hingene, Eikevliet, Deurne, Zandhoven, Berchem, Mechelen, Borgerhout, Kalmthout, Antwerpen. De succesvolle spinsterdag bewijst de mogelijkheid van kultuuroverdracht. De Kring voor Heemkunde en Volksopleiding Gitschotelbuurschap weet verborgen bronnen aan te boren. Het streven van medelid Ferdi Van de Vijver stemt heel en al overeen op een aangrenzend vlak met het stichten van een club voor de beoefening van kantwerk. Lees het Jaarverslag : bedrijvigheid kommissie voor feestelijkheden, blz. 220.

### **LOKEREN. — Reeks tentoonstellingen.**

Ons medelid Frans De Vos, die in de gemeenteraadszitting van elf sept. '68 de titel verkreeg van « Sekretaris dd. Konservator van het Stedelijk Museum voor Oudheden en Folklore », brengt met vaste regelmaat onder het motto « Zo leefden onze grootouders » waardevolle exposities : mei 1967 Onze Brandweer — juli 1967 Lokeren rond 1900 — mei 1968 Onze Schuttersgilden — juli & augustus 1968 Bolspel te Lokeren en elders in Vlaanderen — oktober 1968 Lokeren tijdens de eerste wereldoorlog. Bij elke tentoonstelling krijgen de bezoekers een brochure van

twaalf à twintig bladzijden. De belangstelling is telkens enorm. Het bestuur van de Bond feliciteert oprecht de vaardige volkskundige Frans de Vos voor zijn nieuwe titel.

#### OUDENAARDE. — Oudenaarde en de Farmacie.

In mei-juni greep een indrukwekkende tentoonstelling plaats in het Liedtskasteel ter gelegenheid van het internationaal treffen van de Kring voor de Geschiedenis van de Farmacie in Benelux. Een kostbare katalogo met acht illustraties en beschrijving van 153 voorwerpen werd verspreid. Drie medeleden van de Bond, vooral apotheker Marc De Smet, waren bruikleengevers.

#### DE PINTE. — Heemkundige tentoonstelling De Pinte 1868

Het Davidsfonds De Pinte bracht in het begin van oktober onder de auspiciën van het gemeentebestuur en met de steun van het eeuwfeestkomitee een luisterrijke tentoonstelling, waar meer dan 400 voorwerpen de nieuws- en weetgierigheid van talrijke bezoekers prikkelden. Gereedschap van een smid, een klompenmaker, strodekker, schrijnwerker en vele huishoudelijke voorwerpen pasten zeker in het kader van een eeuwfeest. Ons Museum voor Volkskunde behoorde bij de bruikleengevers.

#### GERAARDSBERGEN. — 1068 - 1968.

Ter gelegenheid van het 900-jarig bestaan had een tentoonstelling van talrijke documenten, kaarten, gebruiksvoorwerpen en kunstschaten plaats in de loop van de maand september. Ongeveer tweehonderd vijftig voorwerpen waren enigszins kronologisch geschikt: prehistorie en vroege middeleeuwen, de middeleeuwen tot 1500, St.-Adriaansabdij 1081-1797, moderne periode 1500-1789, de 19e eeuw, 1900 tot 1918, de tapijtkunst. De katalogo van 22 blz. bevatte voor elke periode een keurige inleiding. De tentoonstelling kreeg bijzondere waarde door het feit, dat vele personen uit de stad zelf onvermoede kostbare en kostelijke schatten en gebruiksvoorwerpen in bruikleen gaven, b.v. een beschilderde pelgrimsstaf van O.-L.-Vrouw van Halle, oude tabakspotten, menig lithochromie, een beeld van S. Joannes Nepomucenus met gegraveerde koperen uurwerkplaat op de borst, uit de achttiende eeuw, brouwerschoppen ca 1750, enz.

Renaat van der Linden

**De penningmeester verzoekt vriendelijk de leden het jaargeld 1969 te willen vereffenen door overschrijving op P. R. 969.46 van de Kon. Bond der Oostvlaamse Volkskundigen, Gent.**

**Gewoon lid : 150 F**

**Gezinslid 50 F (naam en voornaam aanduiden)**

**Beschermend lid : 300 F**

**Steunend lid : 500 F**

Onze penningmeester dankt U zeer bij voorbaat.

# INHOUD

## JAARGANG 1968

### ARTIKELS VAN ALGEMENE AARD

R. van der Linden : Tweemaal een heerlijk jubileum. Prijsvragen van het Alfons de Cockfonds 1928-'68. Dienst voor de volkskundige enquêtes in Vlaanderen 1957-1967 . . . . .	2
A. van Hageland : Traditie is geen verstarring . . . . .	10
R. Pervost : Het topspel te Gent. Rijke woordenschat . . . . .	12
G. Hellebaut : Van de wieg tot het graf te Paulatem . . . . .	14
E. Eylenbosch : Over de studie van traditionele houten gereedschappen . . . . .	24
L. Hoste : Het heemkundig museum te Deerlijk . . . . .	47
M. Daem : Groei en bloei van de Oostvlaamse reuzen . . . . .	50
R. van der Linden : Een rasecht type uit Zottegem . . . . .	67
R. van der Linden : Een onbekende bedevaartprent van St.-Hubertus te Sint-Maria-Oudenhove . . . . .	71
W. Braekman : Over en om Jan de Lichte en de zijnen . . . . .	110
Ad. Van Bragt : Herinneringen uit mijn jeugd. Het leven rond het Zuidstation te Gent omstreeks 1900 . . . . .	116
R. van der Linden : Sagen uit Zuid-Oost-Vlaanderen I-VIII . . . . .	125
R. Haeseryn : Landbouwterminologie . . . . .	131
R. van der Linden : Vrouwenplagerijen. Balegem : Wijvenklopping. Brugge : Ic hou de brouc. Denderbelle & Gent : Tongslippers . . . . .	154
M. van Wesemael : Jozef Sadones, liedjeszanger uit Geraardsbergen . . . . .	164
R. van der Linden : Lopende of vliegende maandag. Een schilderij, een lied en anekdoten . . . . .	177
L. Hoste : Het feest van de vrijzinnige jeugd . . . . .	188
R. van der Linden : Volkskunde en volksopleiding . . . . .	198
M. Broeckhove : Tentoonstelling 125 jaar Gentse feesten . . . . .	205
R. van der Linden : Oostvlaamse volkskundige bibliografie . . . . .	211

### ZOEKEN EN ZANTEN

M. Broeckhove : Gent. Nog de herberg « Marthabeen ». Naamgeving . . . . .	78
M. Daem : St.-Martens-Latem. Geitenkeuring . . . . .	<b>79</b>
R. van der Linden : Kalenders met volkskundige waarde. Brussel, Antwerpen, Leuven, Wetteren . . . . .	80
J. Clauwaert : Nieuwjaarskaarten . . . . .	80
R.v.d.L. : Nieuwjaarsgeschenken. Boeken van uitgevers . . . . .	81
F. van de Vijver : Eksaarde - Doorslaar. Een vent in de bood. Huwelijksgebruiken . . . . .	81
R.v.d.L. : Zottegem. Volksgeneeskunde. Remedie tegen kinkhoest . . . . .	82
Idem : Opschrift bij de Grensbolders te Ede . . . . .	82
Idem : Aaigem en Laarne. Volksgeloof. Gebed om op tijd wakker te worden . . . . .	82
W. Vander Poorten : Onkerzele. Zoektocht naar de schat van Jan de Lichte . . . . .	83
Idem : Appelterre en omgeving. Zegswijzen i.v.m. Jan de Lichte . . . . .	84
Idem : Een bolspel & boldersgedicht uit de 16e eeuw . . . . .	84



M. Broeckhove: Westvleteren. Trappistenbier . . . . .	135
L. Hoste: De zeerloper Aimé Termont. Tekening Geo Langie . . . . .	135
R.v.d.L.: Lokeren. Bezweringsformule voor overbrenging van wratten . . . . .	136
Idem: Erwetegem. Volksrijmpje . . . . .	136
M.v.W.: Adinkerke. Een nieuw Manneke-Pis . . . . .	193

### BONDSNIEUWS

Redaktie: Erevoorzitter F. Van Es overleden . . . . .	13
R. van der Linden: In memoriam Fernand Van Es . . . . .	42
R. van der Linden: In memoriam Marcel De Paepe . . . . .	46
Redaktie: In memoriam Mevrouw R. Vankenhove-De Wandel . . . . .	176
M. van Wesemael: In memoriam Julien Boes . . . . .	202
M. Daem: In memoriam Ir. Paul Lindemans . . . . .	204
Het Bestuur: Prijsvraag Alfons de Cockfonds « Het Sterrelied in het gebied van Dender en Schelde » van Julien De Vuyst is verschenen . . . . .	25
R. van der Linden: Prijsvraag Alfons de Cockfonds 1969: Volksletterkunde in Vlaanderen . . . . .	85
M. Broeckhove: Gouwdag 1968. Statutaire vergadering 27 oktober . . . . .	215

### BIBLIOTEEK

M.v.W.: Onze verzameling menu's . . . . .	195
-------------------------------------------	-----

### BOEKBESPREKING

Uitgave van de Stichting Historisch Boerderij-onderzoek (S.H.B.O.), Deel I: « De Nederlandse Boerderij in het begin van de 19e eeuw » (M. Broeckhove) . . . . .	86
Rüdiger Sperber: Die Nebenflüsse von Werra und Fulda bis zum Zusammenfluss (Pierre Hessmann) . . . . .	86
Dr. J. Weyns: Vlaamse Hoeven, vorm en sfeer (M. Broeckhove) . . . . .	87
R. De Backer: Campo Santo (M. Daem) . . . . .	88
John Jacoby: Wie nooit gezondigd heeft (Renaat van der Linden) . . . . .	89
Nederlandse Volkskundige Bibliografie. Systematische Registers op Tijdschriften, Reekswerken en Gelegenheidsuitgaven. Deel III. (Lic. Dirk Callewaert): Rond den Heerd 1865-1902. Deel IV. (Prof. Dr. K. C. Peeters en Lic. L. De Wit): Grootmoederken 1842. Wodana 1843. Deel V. (Lic. Chris. Ver-crusse): Westvlaamse Tijdschriften 1850-1960 (Renaat van der Linden) . . . . .	90
J. De Vuyst: Het Nederlandse volkslied. Bibliografie 1800-1965 (R.v.d.L.) . . . . .	134
J. Van Twembeke: De Pinte, bloemen- en villadorp (R.H.) . . . . .	187
M. de Meyer: Volkskunde. Verzamelde opstellen (M. Broeckhove) . . . . .	194
J. De Vuyst: Het sterrelied in het gebied van Dender en Schelde (Dr. L. Gelber) . . . . .	227
H.J. Bockstal: De wapenramen van het kloosterpand der Minderbroeders te Oudenaarde (R.v.d.L.) . . . . .	226
H. De Schrijver: Geschiedenis van het Landmetersberoep (R.v.d.L.) . . . . .	228
Cl. Trefois, W. Punt, J. Ploeger: Ons Kaapse Gewels (R. van der Linden) . . . . .	230
J. Philippen: De oude Vlaamse bedevaartvaantjes (R. van der Linden) . . . . .	232

### DIENST VOOR VOLKSKUNDIGE OPZOEKINGEN

G. Simons: Leven en bedrijf van een achttiende-eeuwse misdadiger Jan de Lichte I . . . . .	26
Idem. II . . . . .	95
D. Raes: Het kaatspel in ons land . . . . .	137

## ILLUSTRATIES

1. Alfons de Cock 1850-1921 ... 3; – 2. Diploma prijsvraag Alf. de Cockfonds ... 5; –
  3. Plan van het topspel (met woordenschat) te Gent ... 13; – 4. Sint-Gangulfus ... 19; –
  5. Jan de Lichte ... 30; – 6. Fernand Van Es ... 42; – 7. Gaverkasteel - heemkundig museum te Deerlijk ... 48; – 8. Leon Defraeye ... 49; – 9. Reus van Denderleeuw ... 53; –
  11. Reuzen van Drongen ... 54; – 12. Reuzen van Gent ... 55; – 13. Reus Karlemanje van Gent ... 56; – 14. Reuzen van Hamme ... 58; – 15. Reuzen van Mariakerke ... 59 & 61; – 16. Reuzen van Nederename ... 62; – 17. Paul de Hovre, type uit Zottegem ... 68; – 18. Sint-Hubertusprent van St.-Maria-Oudenhove ... 72; – 19. Geitenkeuring te St.-Martens-Latem ... 79; – 20. Kaart van gemeenten waar Jan de Lichtesagen werden genoteerd ... 98; – 21. Opeisingsbevel Land van Aelst 1792 ... 107; – 22. Zuidstation te Gent omstreeks 1900 ... 120; – 23. Kaart voor de benaming van steel van de dorsvlegel ... 132; – 24. Kaatsterrein met en zonder spelers ... 140 & 141; – 25. Kaart voor verspreiding van kaatsspel ... 143; – 26. Inhuldiging van kaatsterrein te Iddergem ... 147; – 27. Wijvenklopping te Balegem ... 155; – 28-30. Strijd om de broek: Rouen, Brugge, Israël van Meckenem ... 157, 158, 159; – 31-32. Tonglijpers museum voor volkskunde, Gent en F. van Immerseel ... 161, 162; – 33. Manneke-Pis te Geraardsbergen (K. Rosier) ... 167; – 34.35. Thuiswever en repeterende rolzanger (K. Rosier) ... 169, 172; – 36. Vliegende of lopende maandag, schilderij Victor Herremen ... 182; – 37. Kunstkeramiek Dirk Pauwels, Gentse feestcompositie ... 208; – 38. Jeugd tijdens poppenspel, Gentse feesten 1968 ... 221; – 39. Hulde Hélène Maréchal goudslag 1968 ... 226.
-

# KONINKLIJKE BOND DER OOSTVLAAMSE VOLKSKUNDIGEN

Vereniging zonder winstoogmerk

De Bond bevordert de studie van de volkskunde en geeft sedert 1926 het tweemaandelijks tijdschrift « Oostvlaamsche Zanten » uit, waarin volkskundige bijdragen en de uitslagen van de enquêtes in Vlaanderen gepubliceerd worden

Hij schrijft ten laste van zijn Alfons de Cockfonds tweejaarlijkse prijsvragen over volkskundige onderwerpen uit, organiseert voordrachten, tentoonstellingen en reizen.

Het Museum voor Volkskunde, gesticht door de Bond in 1927 in het Voormalig Museum voor Oudheden, Lange Steenstraat, is sedert 1962 overgebracht naar het Kinderen Alyns-hospitaal, Kraanlei 41, Gent. De Bond ondersteunt het Museum dat de stad Gent bij besluit van 27-9-1931 in bescherming heeft genomen. Het staat onder toezicht van een commissie bestaande uit vertegenwoordigers van het Stadsbestuur en van de Bond.

**Raad van Beheer :** erevoorzitter : E. Boonen; voorzitter: Lic. R. van der Linden; ondervoorzitters : Lic. M. Daem en J. Pieters; sekretaris : M. Broeckhove; penningmeester : R. Depoorter; leden : F. Brossé, Dr. R. Haeseryn, G. Hebbelynck, Lic. L. Hoste, Dr. H. Nowé, G. Rouquart, G. Van Audenhove, F. Van Bost, Prof. Dr. J. Vandenhoute, G. Van Petegem en G. Weze.

**Dagelijks bestuur van de Bond :** voorzitter: Lic. R. van der Linden; sekretaris : M. Broeckhove; penningmeester : R. Depoorter; leden : F. Brossé en Dr. R. Haeseryn.

**Kommissie voor volkskundige Enquêtes :** voorzitter : Lic. R. van der Linden; leden : M. Broeckhove, Lic. M. Daem, Dr. R. Haeseryn, J. Pieters en G. Weze; adviseurs : H. Arens en M. Van Wesemael.

**Kommissie voor feesten en reizen :** voorzitter : G. Weze; leden : M. Broeckhove, F. Brossé, G. Hebbelynck, G. Van Audenhove, F. Van Bost en G. Van Petegem.

**Beheerkommissie Museum voor Volkskunde :** erevoorzitter : E. Boonen; voorzitter : G. Weze; ondervoorzitter : Dr. R. Haeseryn; konservator : Lic. L. Hoste; sekretaris : M. Broeckhove; penningmeester : G. Hebbelynck; leden : F. Brossé, R. Depoorter, G. Rouquart, G. Van Audenhove, F. Van Bost, Prof. Dr. P.J. Vandenhoute, Lic. R. van der Linden en G. Van Peteghem.

**Dagelijks bestuur en aankoopkommissie van het Museum voor Volkskunde :** voorzitter : G. Weze; ondervoorzitter : Dr. R. Haeseryn; penningmeester : G. Hebbelynck; konservator : Lic. L. Hoste; sekretaris : M. Broeckhove.

---